

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

70 år men i övrigt frisk

Framställningar av äldre i nyhetsmedia i samband med Covid-19

Kandidatuppsats SOPA 63, VT 2021
Handledare: Tove Harnett

Julia Ahlström Storm
Rebecca Fransson

Abstract

Authors: Julia Ahlström Storm and Rebecca Fransson

Title: 70 years old but otherwise healthy - *portrayals of elderly in the news media during the Covid-19 pandemic*. [Translated title]

Supervisor: Tove Harnett

Assessor: Johan Cronhed

When the Covid-19 pandemic struck Sweden elderly became particularly targeted by news media, as early studies indicated a higher risk of death among elderly. The aim of this study was to investigate existing and emerging discourses concerning elderly during the pandemic. The method used was a qualitative study of documents. The empirical data analyzed in this study were 48 articles published on-line, from March 2020-March 2021, by the well-established commercial newspaper Aftonbladet. The analysis was carried out based on Norman Fairclough's three-dimensional model which includes methods and theories commonly used in the field of critical discourse analysis. The two most prominent discourses found were elderly presented *as problems* and *with problems*. Elderly *as problems* concerned their increased risk of being severely ill from the virus which could create a problem for society by using capacity in the strained intensive care. In addition, elderly were presented *as problems* if not adhering to the government's recommendations. When presented *with problems*, elderly were described as vulnerable, delicate, isolated and alone. At the same time, two countering discourses challenging the two main ones emerged. Elderly were portrayed as heroes isolating themselves instead of being a problem. The other countering discourse, challenging the discourse of elderly with problems, raises the fact that elderly are healthy and active. From the analysis it can be concluded that the portraying of elderly in Aftonbladet, creates and reproduces certain views regarding how elderly should and should not be. This can lead to ageism in the form of negative conception and discrimination.

Key words: Ageism, elderly, Covid-19, media.

Innehållsförteckning

1 Problemformulering	4
2 Tidigare forskning	5
2.1 Äldre i media: ålderism och stigmatisering	5
2.2 Äldre och Covid-19: en sjuk, homogen grupp	7
3 Teoretiska utgångspunkter	9
3.1 Kritisk diskursanalys	9
3.1.1 Interdiskursivitet	10
3.1.2 Intertextualitet	10
3.1.3 Diskurs	11
3.1.4 Diskurstyp	11
3.1.5 Diskursordning	11
3.1.6 Modalitet	11
3.2 Social ålder, rollförväntningar och ålderism	12
3.3 Social utestängning	13
4 Metod	13
4.1 Analys av dokument	14
4.2 En analysmodell med tre dimensioner	14
4.2.1 Diskursiv praktik	15
4.2.2 Text	15
4.2.3 Social praktik	15
4.3 Tillämpning och diskussion av metod	16
4.4 Material och urval	16
4.4.1 Urvalsprocess	17
4.5 Analysförfarande	18
4.6 Ansvarsfördelning	18
4.7 Tillförlitlighet	19
4.8 Forskningsetiska överväganden	20
5 Resultat och analys	21
5.1 Diskursöversikt: fyra diskurser om äldre	21
5.1.1 Äldre som problem: en belastning för samhället och anhöriga	22
5.1.2 Äldre med problem: en ensam och skör grupp i behov av skydd	23
5.1.3 Motdiskurs: hjältar som offrar sig	23
5.1.4 Motdiskurs: friska och aktiva äldre	24
5.1.5 Diskursernas förekomst	24
5.1.6 Diskurserna kompletterar varandra	25
5.2 Diskursiv praktik: nya och gamla tankesätt om äldre	26
5.2.1 Framställningar som utmanar eller befäster bilder av äldre	26
5.2.2 Mer eller mindre framträdande diskurser om äldre	28
5.2.3 En ny grupp äldre, 70+	29

5.3 Text: ordval och uttryck som styr budskap om äldre	30
5.3.1 Äldre som problem	30
5.3.2 Äldre med problem	31
5.3.3 Motdiskurser	33
5.4 Social praktik: betydelsen av medias bilder av äldre	34
5.4.1 Tolkningar som skapar social utestängning	34
5.4.2 Trotsiga eller uppoffrande hjältar?	36
5.4.3 Stereotypisering och förväntningar på tredje och fjärde åldern	37
6 Slutdiskussion	39
7 Källförteckning	41
8 Artiklar	43

1 Problemformulering

Framställningar av äldre kan undersökas i en rad olika sammanhang. De undersökningar som gjorts kommer ofta fram till att det finns stereotypa föreställningar av äldre som leder till negativ särbehandling, det vill säga ålderism (Andersson 2013). Begreppet ålderism kan innefatta såväl *äldre* som *ålder*, men förknippas främst med stereotypa föreställningar och diskriminering av personer i hög ålder (Jönson 2021). Det kan till exempel handla om mer konkret särbehandling i form av orättvisa prioriteringar i vården, diskriminering i arbetslivet eller användandet av åldersgränser (Andersson 2013). En form av särbehandling som ofta är mer subtil kan undersökas genom att se på vilka egenskaper och attribut äldre tillskrivs genom att analysera framställningen av äldre i tal, text och bilder. Studierna kan till exempel inrikta sig på framställningar av äldre i litteraturen, i myndighetsdokument, i reklam eller andra typer av media.

En återkommande trend inom massmedia är att representationen av äldre är betydligt lägre proportionellt sätt i förhållande till resten av befolkningen och då avses främst underhållningsmedia i form av radio och tv (Andersson 2013). Även om det inte är lika påtagligt som i underhållningsbranschen syns trenden även inom nyhetsmedia. Här inte bara osynliggörs äldre utan i de fall äldre diskuteras är det ofta i form av framställningen som avvikande. Återkommande mönster i nyhetsrapporteringen är att äldre på olika sätt framställs som en drabbad grupp. Detta tar sig uttryck i att äldre sammankopplas med sjukdom, hälsoproblem och ensamhet, men också i form av att inte få den hjälp från samhället som krävs för att tackla dessa problem (Andersson 2013; Nilsson & Jönson 2009). En annan bild som ges, jämte bilden att äldre har problem, är att äldre också innebär problem. Detta tar sig bland annat uttryck i framställningar av äldre som ett hot mot välfärden (Andersson 2013). Den äldre befolkningen blir allt större i förhållande till den försörjande delen av befolkningen, vilket hotar landets ekonomi. Ett visst indirekt ansvar läggs här på äldre genom att uppmuntra och betona vikten av att hålla sig frisk för att minska belastningen. Beskrivningar av äldre dels *som* problem och dels *med* problem kommer också med motbilder där äldre beskrivs som pigga och friska och en beundran över att *trots* sin ålder klara av olika saker (Andersson 2013; Nilsson & Jönson 2009).

När Covid-19 drabbade samhället i mitten på mars 2020 intensifierades nyhetsrapporteringen med koppling till äldre. Tidiga studier kunde påvisa ett samband mellan död och ålder varpå äldre riktades särskilt fokus (Folkhälsomyndigheten

2021). Bland annat införde regeringen särskilda rekommendationer för personer som är 70 år och äldre. För att skydda sig mot smitta uppmanades åldersgruppen att så långt som möjligt undvika nära kontakter utanför hushållet och allmänheten ombads att avstå besök hos äldre släktingar. De särskilda rekommendationerna för åldersgruppen gällde i drygt sju månader, från den 16 mars 2020 till den 22 oktober 2020.

De särskilda rekommendationer och restriktioner som riktats mot personer över 70 år under pandemin har bidragit till en ökad debatt om ålderism i samhället och mycket tyder på att debatten fortsätter (Jönson 2021). Samhällets enorma fokus på äldre under Covid-19 pandemin tar sig även uttryck i medias framställningar. Vi har under det senaste året följt rapporteringen om Covid-19 och särskilt kommit att intressera oss för framställningen av äldre och de reaktioner det genererat.

Syftet med vår studie är att undersöka hur diskurserna kring äldre har sett ut i nyhetsmedia i samband med Covid-19, vilket exemplifieras genom att analysera nyhetsartiklar i Aftonbladet, utifrån frågeställningarna:

Hur har nyhetsmedia framställt äldre under Covid-19?

Vilka konsekvenser kan olika tolkningar av nyhetsmedias framställningar av äldre få för synen på äldre?

Vilka konsekvenser kan olika tolkningar av nyhetsmedias framställningar av äldre få för bemötandet och behandlingen av äldre?

2 Tidigare forskning

I detta avsnitt redogör vi för tidigare forskning med relevans för det valda undersökningsområdet. I sökandet efter tidigare forskning har vi använt oss av databasen LUBsearch. De sökord vi använt är: äldre, media, ålderism, ageism, Covid-19. Vi har även använt oss av forskning som vi tidigare kände till samt forskning som vi delgivits av vår handledare.

2.1 Äldre i media: ålderism och stigmatisering

När vi i Sverige talar om äldre är det ofta personer som fyllt 65 år som åsyftas (Nilsson & Jönson 2009; Närvänen 2009). Nilsson och Jönson (2009) menar dock att definitionen av äldre inte är helt okomplicerad eftersom betydelsen ändras beroende

på sammanhang. I sportsammanhang kan en 30-åring anses vara äldre, medan det är de *äldre äldre* som avses när definitionen äldre nämns i förhållande till äldreomsorgen. Närvänen (2009) som bland annat forskat om konstruktionen av livsloppet menar att det med olika åldrar kommer olika förväntningar och status. Närvänen beskriver fenomenet som en statustrappa där barn är på väg uppför trappan och äldre på väg ner. Den vuxna arbetsföra befolkningen befinner sig högst upp på trappan. I relation till Nilsson och Jönsons (2009) sportpreferens kan statustrappan också anses vara kontextburen eftersom olika sammanhang ställer olika förväntningar på ålder.

Tendensen att framställa olika åldrar efter status kan ses i Nilsson och Jönsons (2009) redogörelse för tidigare forskning om äldre i massmedia. Begreppen tredje och fjärde åldern används här för att beskriva hur det görs skillnad på äldre och äldre. I media förknippas den tredje åldern med *yngre äldre* som gått i pension, är aktiva och har god hälsa. Den fjärde åldern kännetecknas av sjukdom och beroende och kopplas ofta till *äldre äldre*. Det är ofta denna grupp som återges i massmedias rapportering. Här framställs äldre antingen *ha* problem eller *vara* problem.

I och med att det i media inte rapporteras särskilt mycket om äldre som friska och aktiva är det något som forskare har eftersökt (Nilsson & Jönsson 2009). Det har sedan visat sig att det finns en del rapportering om äldre som reser och ägnar sig åt aktiviteter som typiskt sett inte förknippas med äldre. Risken är dock att detta snarare befäster bilden av äldre som sjuka och svaga eftersom aktiviteterna kan genomföras *trots* att personen är äldre. Resonemanget kan förstås utifrån positiv och negativ ålderism.

Den negativa sidan av ålderism är föreställningar och fördomar som handlar om att äldre är sköra, svaga och i behov av hjälp och utifrån det särbehandlas på ett negativt sätt (Heikkinen & Krekula 2008). Positiv ålderism kan handla om kommentarer som hyllar och lyfter äldres egenskaper och beteende. Vid närmare anblick kan dock även dessa föreställningar och fördomar visa sig vara grundade i förutfattade meningar om hur äldre är och bör vara enligt normen. Den positiva ålderismen behöver alltså inte nödvändigtvis vara positiv.

Krekula (2021) skriver att ålder är något som skapas i sociala sammanhang. Skapandet av ålder bygger på normer och roller som individer identifierar sig med. Normerna och rollerna är förknippade med en specifik ålder som talar om hur en individ bör vara. Antaganden om olikheter mellan och inom åldersgrupper konstruerar och upprätthåller motsatsbilder och uteslutningar. Ålder är bidragande till att

skapa ett *Vi och Dem* genom att äldre ställs som motsats till icke-äldre och att vara yngre eller äldre än normen (Heikkinen & Krekula 2008).

En forskningsstudie genomförd i Polen visar hur äldre framställs i polsk media (Wilińska & Cedersund 2010). Resultatet pekar på att det i polsk media finns starka stereotyper kopplat till sociala roller. Äldre tilldelas i många fall endast en roll som de hänger sig till fullt ut. Det skapas en stigmatisering kring äldre som inte följer den stereotypa mallen.

I Polen ansvarar familjen för äldre personer, därav blir äldre snarare ett problem för familjen än för samhället (Wilińska & Cedersund 2010). Studien visar att äldre framställs som sköra, oproduktiva och i behov av hjälp. Det läggs en värdering i och en strävan efter att vara produktiv, något som yngre människor förknippas med. Personer som går i tidig pension anses slösa på resurser vilket skapar spänningar i relation till personer som följer normen och arbetar för att vara produktiva. Denna beskrivning kan kopplas till det Heikkinen och Krekula (2008) skriver om ålderism och särbehandling grundad i föreställningar, attityder och fördomar. Det centrala i begreppet är föreställningar om att beteende och egenskaper kan kopplas direkt till olika åldrar utan vidare behov av alternativa förklaringar.

2.2 Äldre och Covid-19: en sjuk, homogen grupp

Ayalon (2020) diskuterar ålder i relation till Covid-19 och framför att äldre förknippas med en förhöjd risk att drabbas av viruset. Författaren menar att synen på äldre som riskgrupp har bidragit till en homogen bild av äldre vilket har lett till ökad ålderism. Ayalon hävdar att det är ålderistiskt att hänvisa till kronologisk ålder i relation till Covid-19, då det framställer alla äldre som sårbara, beroende av andras hjälp och icke-bidragande till samhället. Genom att framställa äldre som en homogen grupp utesluts all möjlig variation.

Liknande resonemang förs av Swift och Chasteen (2021). Deras undersökning visar att orden *sårbara* och *äldre personer* starkt kopplades ihop med Covid-19 i medias rapportering i början av pandemin. Detta bidrog till att stärka den stereotypa bilden av äldre som en homogen grupp. Swift och Chasteen (2021) menar att spridning av en negativ bild av äldre kan bidra till ökad stigmatisering och att inte vilja identifiera sig som äldre. De framhåller också bilden av att äldres liv i sammanhanget inte anses ha ett lika högt värde som den övriga befolkningen. Det läggs en värdering i att det är hög dödlighet bland äldre under Covid-19 eftersom döden anses vara en naturlig del

av att vara äldre. Detta synsätt har bidragit till att sjukvården prioriterat yngre personer.

Swift och Chasteen (2021) menar att ytterligare en konsekvens av att framställa ett starkt samband mellan Covid-19 och äldre signalerar att yngre inte löper lika stor risk att drabbas, något även Ayalon (2020) lyfter genom exemplet att ungdomar i bland annat USA och Tyskland haft "corona-fester" i tron att de är immuna. Ayalon (2020) menar dessutom att framställningen att Covid-19 är ett "äldre-problem" har skapat konflikter och friktion mellan yngre och äldre. Författaren beskriver ett exempel från Kina där yngre personer uppvisar ilska gentemot äldre personer som vägrar att använda munskydd. Äldre som vägrar anpassa sig till den sociala situationen framställs som själviska. I kontrast till ilskan lyfts fokus på äldre som offrat sig genom att stanna hemma för att stoppa smittspridningen. I detta fall målas det upp en bild av äldre som sårbara och villiga att offra sig själva för att rädda andra. I båda fallen presenteras äldre som en separat grupp som definieras av sin ålder.

Ayalon (2020) nämner även ett exempel från Israel där myndigheter förmedlar att det viktigaste för att stoppa smittspridningen är att separera yngre och äldre människor från varandra och att mötet dem emellan är dödligt. Israel har också gjort uttalanden med budskapet att det inte är värt att offra ett helt land i syfte att rädda ett fåtal människor vars förväntade livslängd ändå inte är så lång. Andra länder har pekat på vikten av att äldre isolerar sig, där ett argument är att äldre redan har levt sitt liv. På ett liknande sätt beskriver Swift och Chasteen (2021) hur isoleringen av äldre framställts som en praktisk lösning eftersom det skulle innebära en alltför stor förlust för samhället att isolera yngre människor som anses ha mer att bidra med.

Andersson, Ekstam och Nilsson (2021) har genomfört en studie där de undersökt hur den tillfälliga åldersgränsen under Covid-19 upplevdes av äldre. Resultatet visar att många äldre inte identifierade sig med den genomsnittliga bilden av äldre utan ansåg sig ha bättre hälsa. Detta resultat kan tolkas i relation till Swift och Chasteens (2021) undersökning där de menar att stigmatisering av äldre kan leda till att inte vilja identifiera sig som äldre. Andra respondenter i studien menade att den tillfälliga åldersgränsen istället bidragit till en känsla av att känna sig äldre än tidigare. Rekommendationen ledde här till ett reflekterande över den egna åldern på ett sätt som inte gjorts tidigare.

Studien visar en rollförskjutning där yngre känner ett ansvar att dels skydda äldre och dels kontrollera att rekommendationerna och restriktionerna efterföljs

(Andersson, Ekstam & Nilsson 2021). Rollerna fördelas så att yngre tilldelas ansvar och äldre är i behov av omsorg. Denna tanke återkommer i tidigare nämnda forskning där yngre skildras som bidragande till samhället och därmed tillmäts större värde, medan äldre anses vara en börda för samhället och därmed mindre värda (jfr. Ayalon 2020; Swift & Chasteen 2021). Att yngre tar ansvar för att tillrättavisa äldre kan leda till ökad stigmatisering. Tillrättavisningen innebär ett förminskande av äldres självkänsla. Också bidragande till stigmatiseringen är myndigheters uttalanden *om* äldre och inte *till* äldre.

3 Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt ger vi en presentation av de teorier och begrepp som ligger till grund för vår studie. Vi inleder avsnittet med en presentation av kritisk diskursanalys som i analysen används både som teori och metod. Den kritiska diskursanalysen ger oss verktyg för att förstå hur diskursiv praktik, text social praktik bidrar till att skapa föreställningar om äldre. Vi redogör därefter för begreppen social ålder, rollförväntningar, ålderism och social utestängning som bidrar med olika perspektiv för att se hur föreställningar om och behandlingen av äldre kan förstås och förklaras i materialet.

3.1 Kritisk diskursanalys

I ordet diskurs inryms en idé om att språket är strukturerat i olika mönster (Winter Jørgensen & Phillips 2000). Hur mönstret ser ut bidrar till hur vi kommer att förstå världen och på vilket sätt vi kommer att agera i ett socialt sammanhang. För att det språkliga mönstret ska bli synligt finns en rad olika diskursanalytiska teorier och metoder vars gemensamma mål är att skönja vilka diskurser som är framträdande inom en viss social domän, till exempel media, medicin och politik. En av de diskursanalytiska inriktningarna är den kritiska diskursanalysen och inom denna inriktning finns en rad olika angreppssätt.

Den modell för kritisk diskursanalys som vi har valt att tillämpa, både som teori och metod, är Faircloughs tredimensionella modell för kritisk diskursanalys av diskursiva praktiker, text och social praktik (Winther Jørgensen & Phillips 2000).

Faircloughs tredimensionella analys är tvärvetenskaplig på det sättet att den hämtar teorier från tre olika traditioner:

- Lingvistik, innefattande språkteoretiska redskap för textanalys.
- Makrosociologi, innefattande teorier om diskursiva och sociala förändringsprocesser på samhällsnivå.
- Mikrosociologi, innefattande teorier om hur människor i vardagen skapar gemensamma tolkningsramar för den sociala världen. Här hämtar forskaren relevanta sociologiska teorier och begrepp för den undersökning som är aktuell.

Teorierna används genomgående i Faircloughs konkreta metod för kritisk diskursanalys. I metodavsnittet under rubriken *En analysmodell med tre dimensioner* ges en förklaring till hur Faircloughs version av kritisk diskursanalys tillämpas som metod. Nedan följer en presentation av Faircloughs begrepp som vi använt i analysen.

3.1.1 Interdiskursivitet

Genom att titta på vilka diskurser som används i vårt empiriska material kan vi få en uppfattning om materialets interdiskursivitet (Winther Jørgensen & Phillips 2000). När diskurser används på ett konventionellt sätt i en text är det ett uttryck för låg interdiskursivitet. Det finns med andra ord en avsaknad av nya formuleringar och tankesätt kopplat till den undersökta diskursordningen. En text med hög interdiskursivitet visar istället på nya kreativa sätt att uttrycka sig. Detta kan ske genom att nya formuleringar används inom den undersökta diskursordningen eller att element från andra diskursordningar förekommer i texten. Hög interdiskursivitet är således ofta ett tecken på förändring i den diskursiva praktiken, medan låg interdiskursivitet snarare visar på ett upprätthållande av den befintliga diskursordningen.

3.1.2 Intertextualitet

När intertextualitet analyseras studeras förhållandet mellan den aktuella texten och andra texter (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Intresset ligger främst i att analysera hur element från tidigare texter införlivas i nya.

I vårt material har vi gjort en åtskillnad mellan *diskursiv reproduktion* och *textuell reproduktion* som två olika delar av intertextualiteten. Den diskursiva reproduktionen synliggörs genom att titta på formuleringar och studera i vilken grad diskurserna i vår

empiri återkommer. Den textuella reproduktionen analyseras genom att studera vilka ord och formuleringar som upprepas i en kedja av texter. Det ger en bild av hur texter rent konkret bygger på varandra.

3.1.3 Diskurs

Begreppet diskurs kan förstås på två olika sätt inom kritisk diskursanalys och för att innebörden av begreppet ska nå sin fulla potential i den tredimensionella analysen behöver båda definitionerna användas (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Begreppet kan dels definieras som ett sätt att tala om något. På så vis utgör denna del av definitionen ett slags konstaterande av vad som sägs och på vilket sätt i det undersökta sammanhanget. För att detta konstaterande ska leda nånvart måste vi dock koppla på den andra definitionen. Det andra sättet att förstå diskurs på inom kritisk diskursanalys är att diskurs är ett språkbruk som formar och formas av social praktik. Definitionen bygger på att sammankopplingar mellan de tre dimensionerna text, diskursiv praktik och social praktik görs för att förstå det komplexa växelspelet mellan orden och den sociala världen.

3.1.4 Diskurstyp

En diskurstyp är summan av diskurs och genre tillsammans (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Äldre i media är en del av en nyhetsgenre. Olika genrer medför ett visst sätt att tala och uttrycka sig på. Den diskurstyp vi avser att undersöka är således Äldre och Covid-19 i kontexten nyhetsmedia.

3.1.5 Diskursordning

En diskursordning är summan av de diskurstyper som används inom ett område (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Det handlar om specifika sätt att uttrycka sig som är typiska inom en viss institution eller social domän. Diskursordningen vår undersökning tillhör är hur det i olika sammanhang talas om äldre.

3.1.6 Modalitet

Det finns alltid flera alternativ för en talare att uttrycka ett påstående (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Formuleringar och ordval skulle alltid kunna se annorlunda ut. Modalitet anger på vilket sätt skribenten förhåller sig till och förbinds med sitt påstående genom val av ord. Hur olika modaliteter, alltså *sätt* att uttrycka sig,

används får betydelse för hur texten tolkas och tas emot. Nedan presenteras de olika variationer av modalitet som vi använt i analysen.

Modalitet i form av instämmande säger något om skribentens grad av instämmande i texten (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Ordval som *väldigt, oerbörd, verkligen* och *naturligtvis* är ord som kan användas för att förstärka skribentens grad av instämmande. Ord som *kanske* och *möjligtvis* och formuleringar som *skulle kunna vara* och *i vissa fall* är istället ord som kan användas för att uttrycka lägre grad av instämmande.

Modalitet i form av tillåtelse indikerar skribentens grad av tillåtelse i sitt påstående (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Ordval som *ska, bör, behöver, måste* och *kan* är exempel på ord som kan användas av skribenten för att uttrycka olika grad av tillåtelse i texten.

Objektiv modalitet innebär att det som skrivs presenteras som en objektiv sanning och att tolkningar presenteras som fakta (Winther Jørgensen & Phillips 2000). När skribenten använder *är* i sitt påstående istället för mer subjektiva ordval är det ofta tal om objektiv modalitet.

Modalitet i form av ordval handlar om att de ord skribenten använder påverkar hur texten kommer att tolkas (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Ord kan användas för att göra texten mer eller mindre neutral genom ord som förstärker eller tonar ner budskapet.

3.2 Social ålder, rollförväntningar och ålderism

Social ålder och rollförväntningar är begrepp som vi hämtat från socialgerontologin, som är en gren inom gerontologin med sociologisk koppling. Gerontologi betyder läran om åldrandet (Ernst Bravell 2020). Det finns många aspekter av läran om åldrandet varav det sociala åldrandet är en. Utmärkande för socialt åldrande är att beteenden, sociala positioner, roller och relationer påverkas av både den egna, omgivningens och samhällets syn på ålder (Giddens & Sutton 2014; Torgé 2020). Genom att studera aspekter av socialt åldrande kan vi få kunskap om och synliggöra sociala processer som påverkar samhällets föreställningar och rollförväntningar utifrån olika ålderskategorier. Stereotypa föreställningar och förväntningar som är präglade av fördomar kallas för ålderism och kan leda till diskriminering. Ålderism kan förekomma i alla ålderskategorier men främst är det äldre som drabbas.

3.3 Social utestängning

Ett begrepp som vi hämtat från sociologin och som kan hjälpa oss i förståelsen av vår empiri är social utestängning (Giddens & Sutton 2014). När individer eller grupper på olika sätt berövas möjligheten att delta i samhället fullt ut och/eller på samma villkor som majoriteten av befolkningen, kan det vara fråga om social utestängning. Den sociala utestängningen kan både ha med individuella faktorer att göra, till exempel att välja att hoppa av skolan, men den kan också bero på beslut som har fattats av andra. När utestängningen beror på faktorer bortom den egna individen är det ofta inflytelserika sociala grupper med någon form av makt som skapar utestängningen.

I beskrivningar och uppmärksammandet av social utestängning förekommer det nästan alltid en uttryckt vilja om förändring och förslag till åtgärder av den sociala utestängningen (Giddens & Sutton 2014). Fokus här ligger antingen på integration av den individ eller grupp som stängts ute eller på att påverka de som orsakat utestängningen. Dessa två fokus kan samverka, men tyngdpunkten läggs som regel antingen på det ena eller det andra.

4 Metod

Vår undersökning är en kvalitativ dokumentstudie av nyhetsartiklar från Aftonbladet. Studien har en abduktiv ansats då teoretiska utgångspunkter valts både innan och efter insamling och kodning av materialet (Bryman 2018). Norman Faircloughs tredimensionella modell för kritisk diskursanalys valdes som analysmetod i studiens inledningsskede. Modellen kompletterades sedan med teoretiska begrepp från sociologi och socialgerontologi under arbetets gång.

I detta avsnitt presenteras metoderna och tillämpningen av dem tillsammans med hur vi har gjort det empiriska urvalet. Genomgående i texten diskuteras och motiveras de beslut vi har tagit. Vidare redogör vi för ansvarsfördelningen i arbetet med uppsatsen och slutligen förs resonemang om studiens tillförlitlighet och forskningsetiska överväganden.

4.1 Analys av dokument

För att uppnå vårt syfte och besvara våra frågeställningar har vi valt att göra en kritisk diskursanalys utifrån Norman Faircloughs tredimensionella modell. Metoden lämpar sig för analys av språkbruk i olika kontexter och kan innebära analys av både tal och text (Winther Jørgensen & Phillips 2000). En av fördelarna med redan publicerat textmaterial är att ingen transkribering krävs, vilket gynnar oss tidsmässigt samtidigt som det lever upp till kravet att kunna besvara våra frågeställningar. Eftersom det inte är subjektiva upplevelser vi har för avsikt att undersöka, utan framställningar av äldre i media i samband med Covid-19, motiveras valet av dokument ytterligare. Genom att använda dokument får vi möjlighet att analysera material som inte producerats i forskningssyfte (Bryman 2018). På så vis hoppas vi kunna bidra med nya perspektiv på hur framställningen av äldre i media kan se ut och förstås.

Det finns olika uppfattningar om dokumentets status som undersökningsobjekt och detta får konsekvenser för hur de kan tolkas (Bryman 2018). Medan en del menar att dokumenten utgör en slags representation av en bakomliggande social verklighet, menar andra att dokumentet bör ses som *en* variant av verkligheten snarare än en representation av den. Vi har valt att tillämpa den senare tolkningen och ser dokumenten som ett underlag för hur det skulle kunna vara snarare än hur det är. De som ansluter sig till denna tolkning menar att dokumenten är skapade för att inge ett visst intryck för den som läser, varpå kontextuella frågor bör tas i beaktande. Den kontext våra valda dokument verkar inom diskuteras närmare under rubriken *Material och urval*.

4.2 En analysmodell med tre dimensioner

Norman Faircloughs tredimensionella modell för kritisk diskursanalys är en metod för att analysera ett fall av språkbruk, till exempel en tidningsartikel, i tre steg (Winther Jørgensen & Phillips 2000):

- Analys av den diskursiva praktiken
- Analys av text
- Analys av den sociala praktiken

I en konkret kritisk diskursanalys ska alla tre dimensionerna dras in för att nå kunskap om hur den sociala världen formar och formas av hur språket används. Alla dimensionerna påverkar och påverkas av varandra, men analyseras var för sig. Vi kommer nu att redogöra för de olika dimensionerna i Faircloughs tredimensionella modell och förklara hur de binds samman i en konkret analys.

4.2.1 Diskursiv praktik

I studiet av den diskursiva praktiken analyseras hur texten är producerad (Winther Jørgensen & Phillips 2000). En viktig del i analysen av den diskursiva praktiken är framförallt att kartlägga reproduktionen av diskurser och textuella element. Hur diskurserna uttrycks och hur textuella element återkommer ger oss kunskap om hur olika diskurser förhåller sig till varandra, vilka diskurser som dominerar och om diskurserna utmanar eller befäster sociala strukturer.

4.2.2 Text

Genom att studera textens egenskaper kan den sammantagna tolkningen i kritisk diskursanalys underbyggas (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Varje fall av språkbruk bidrar till ett textuellt förverkligande av diskurserna. En text kan alltid formuleras på ett flertal olika sätt och valet skribenten gör får konsekvenser för diskursernas framväxt. Analysen av text ger oss kunskap om hur bland annat skribentens sätt att positionera sig i förhållande till sin text bidrar till framväxten av diskurser.

4.2.3 Social praktik

När den sociala praktiken studeras undersöks hur text och diskursiva praktiker påverkar och påverkas av den sociala världen (Winther Jørgensen & Phillips 2000). I denna del av analysen är det fruktbart att ta hjälp av teorier från sociologin för att fördjupa förståelsen av de konsekvenser produktionen av text och de diskursiva praktikerna får för det sociala sammanhanget. Resultatet av en sådan analys kan bidra med en förståelse för hur maktrelationer skapas och omskapas, hur ojämlikheter upprätthålls eller utmanas och hur våra sociala handlingar styrs av rådande diskurser.

4.3 Tillämpning och diskussion av metod

I tillämpningen av Faircloughs tredimensionella modell har vi valt att lägga lika stort fokus på alla tre dimensionerna; diskursiv praktik, text och social praktik. Vår ansats är att på ett så konkret sätt som möjligt följa Faircloughs modell. Eftersom tidsramen för vår undersökning är begränsad har vi inte haft möjlighet att tillämpa alla Faircloughs begrepp i analysen. Vi har istället valt att fokusera på några begrepp som vi menar särskilt belyser intressanta aspekter av varje dimension, se *Teoretiska utgångspunkter*.

Genom att använda Faircloughs tredimensionella modell kan vi fånga hur samspelen mellan text och sociala faktorer kan se ut och vilka samhällsliga diskurser detta samspel ger upphov till. Genom att noggrant studera diskursiv praktik, text och social praktik kan vi finna underliggande mönster bortom det till synes uppenbara och nå en djupare förståelse för textens makt på olika nivåer.

Vi presenterar en utförlig analys enligt Faircloughs modell, men är öppna för att någon annan hade kunnat tolka materialet annorlunda. Det material vi använt är omfattande och vi har därför valt att fokusera på de delar vi anser vara särskilt framträdande. Det vi presenterar är således en av många versioner av hur materialet kan förstås.

Vi är medvetna om att vårt sätt att uttrycka oss också är en form av diskursiv praktik och vi har genomgående försökt förhålla oss till detta genom att överväga formuleringar och ordval.

4.4 Material och urval

För att uppnå studiens syfte och besvara våra frågeställningar har vi gjort ett målstyrt urval. Denna typ av urval kännetecknas av att målet med undersökningen fungerar vägledande i valet av analysenheter (Bryman 2018).

Materialet vi analyserat består av ett urval elektroniskt publicerade nyhetsartiklar i Sveriges största tidning, Aftonbladet. Artiklarna vi valt är publicerade under en period på ett år, från mars 2020 till mars 2021. Eftersom Aftonbladet är Sveriges största nyhetstidning når den ut till ett stort antal läsare, vilket vi anser vara relevant i förhållande till diskursanalys, där intresset bland annat ligger i att studera strukturer på samhällsnivå. Inom det undersökningsområde vi har valt finns det dessutom

mycket material och genom att begränsa oss till en tidning får vi en hanterbar mängd data.

Aftonbladets ordval, formuleringar och innehåll utgör enligt oss ett spännande underlag för analys, eftersom texten alltid hade kunnat presenteras annorlunda. Artiklar i nyhetsmedia betraktas vanligtvis som autentiska, vilket gör att de kan betraktas som sanning av läsaren (Bryman 2018). Genom valet av nyhetsartiklar kan vi analysera hur äldre framställs och hur denna framställning kan bidra till hur samhället kan komma att betrakta äldre.

4.4.1 Urvalsprocess

När vi hade tagit beslutet att använda nyhetsartiklar som empiriskt underlag i vår undersökning satte vi upp ramar för vilka kriterier artiklarna skulle uppfylla. För det första skulle artiklarna vara publicerade under tidsperioden mars 2020 till mars 2021. Det viktigaste kriteriet utöver detta var att artiklarna skulle ha en tydlig koppling till äldre och Covid-19. Vi provade oss fram med sökord i Aftonbladets egna sökfunktion och via databasen Artikelsök. De sökord som användes med störst framgång var; *äldre, Covid-19, 70, pandemi, coronapandemi, coronavirus, rekommendationer, restriktioner, riktlinjer, isolering, folkhälsomyndigheten, Tegnell* och *vaccin*.

I ett tidigt skede insåg vi att mängden artiklar med koppling till äldre och Covid-19 var mycket omfattande. Vi tog därför ett beslut om att fastställa ytterligare kriterier i sökningen efter relevanta artiklar. Utöver kopplingen äldre och Covid-19 beslutade vi att fokusera på artiklar med en tydlig koppling till sociala aspekter av pandemin i förhållande till äldre. Sociala aspekter avser i detta fallet sociala relationer, intressen, vardagsliv, hälsa samt aspekter av delaktighet i samhället. Vi valde bort artiklar med ett tydligt huvudfokus på vård- och omsorg.

Sökningen av artiklar pågick tills vi inte längre kunde finna fler artiklar som uppfyllde kriterierna. Det slutliga antalet artiklar vi samlade in var 49 stycken, varav 48 har använts i analysen. Vid närmare granskning uppfyllde den borttagna artikeln inte våra kriterier. Det är möjligt att vi med våra sökord har missat relevanta artiklar, men trots denna risk anser vi att det empiriska materialet är tillräckligt omfattande för vår undersökning.

Fokuset på äldre i media har varit olika stort under olika perioder av pandemin, vilket gör att fördelningen av valda nyhetsartiklar är ojämn över året. Eftersom vi inte aktivt valt att göra något för att påverka fördelningen anser vi att urvalet är representativt för den undersökta perioden. Fördelningen av artiklar presenteras nedan:

Artiklar från år 2020		Artiklar från år 2021	
Mars	12 st	Augusti	2 st
April	4 st	September	3 st
Maj	8 st	Oktober	6 st
Juni	2 st	November	2 st
Juli	2 st	December	1 st
		Januari	1 st
		Februari	1 st
		Mars	4 st

Alla nyhetsartiklar som utgör vår empiri finns samlade i en lista under rubriken *Artiklar*.

4.5 Analysförfarande

Vi har varit mycket noggranna i hanteringen av vårt empiriska material och grundligt bearbetat det. I ett första skede läste vi igenom samtliga artiklar och markerade allt av intresse för vårt problemområde. Den text vi markerat lästes igen och vi började se mönster i materialet. Utifrån de mönster vi kunde se skapade vi rubriker för de olika teman som framträdde. Till en början hade vi många teman och materialet var mycket omfattande. Flertalet omgångar av vidare kodning och bearbetning krävdes för att få struktur. De teman vi hade tagit fram arbetades om så att de blev färre genom att lägga ihop teman som vi ansåg hörde ihop. Vi valde här att lämna några teman bakom oss, då de inte var tillräckligt framträdande i texten. De teman vi slutligen landade i utgör de diskurser vi presenterar i analysen.

När vi hade fått fram vårt slutgiltiga empiriska material påbörjade vi analys och tolkning utifrån vår metod och våra valda teorier.

Under hela processen med tematisering, kodning och analys har vi låtit materialet styra vår riktning, genom att fokusera på vad som är mest återkommande och talande för vår studie.

4.6 Ansvarsfördelning

Vi har under hela processen tagit ett gemensamt ansvar för allt arbete som genomförts. Inledningsvis arbetade vi fram grunden till samtliga delar av uppsatsen och diskuterade övergripande innehållet vi ville få fram i varje del. Insamlingen av empiri genomfördes på varsitt håll för att sedan gås igenom gemensamt. Bearbetning och kodning genomfördes tillsammans där vi noggrant diskuterade och resonerade kring

materialet för att vara säkra på att vi hade en samsyn i tolkningen. Diskursöversikten arbetade vi sedan ihop gemensamt, vilket var en viktig förberedelse för att vi i ett senare skede skulle kunna arbeta individuellt med det gemensamt framtagna materialet.

Avsnitten under teori, metod, och övriga delar under resultat och analys har vi under skrivprocessen delat upp mellan oss. Även problemformulering och tidigare forskning har delats upp. Syfte, frågeställningar och slutdiskussion har vi formulerat gemensamt. Allt som har skrivits på varsitt håll är baserat på gemensamt formulerade tankar och idéer och är noga genomläst av oss båda.

4.7 Tillförlitlighet

Vid mätning och bedömning av kvalitativa undersökningar finns olika metoder att tillgå (Bryman 2018). Ett sätt är att diskutera tillförlitlighet utifrån begreppen *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* samt *möjlighet att styrka och konfirmera*.

För att skapa trovärdighet till vår tolkning av den sociala verkligheten har vi skrivit ett avsnitt om hur vi förhåller oss till de forskningsetiska principerna, se avsnittet *Forskningsetiska principer*.

Studiens överförbarhet handlar om i vilken utsträckning resultatet kan generaliseras till andra sociala miljöer och situationer (Bryman 2018). Den sociala miljö som studeras i vår undersökning är speciell i och med att det sker inom tiden av en rådande pandemi. Samma sociala miljö studerad i framtiden, ur ett historiskt perspektiv, kommer högst troligt att se annorlunda ut.

Vi har studerat hur situationen skildras i Aftonbladets nyhetsartiklar, men menar att denna studie skulle kunna gå att genomföra på andra nyhetstidningar. Vi tror att studier av andra tidningar möjligtvis hade presenterat andra skildringar och variationer i resultat. Vi upplever att alla nyhetstidningar har sin egen image och därmed sitt eget sätt att förmedla nyheter. Till exempel tror vi att det kan finnas skillnader beroende på om tidningen är en kvälls- eller dagstidning. Vår uppfattningar är att dagstidningar överlag har mer strikta ramar att förhålla sig till medan kvällstidningar tillåts vara mer frispråkiga. Vår uppfattning är att Aftonbladet, som är en kvällstidning, är en av de tidningar som tillåts vara mer frispråkig i sin nyhetsrapportering.

Förutom nyhetstidningar finns det andra kanaler för rapportering av nyheter, däribland radio och TV. I nyhetsrapportering via tal finns inte samma möjlighet att i efterhand korrigerar det som har rapporterats. Rapporteringen kan, som vi uppfattar

det, därför vara mer spontan. Det ges inte samma utrymme för eftertänksamhet som nyhetsrapportering i text. Vi tror att formatet därför skulle kunna tillföra andra resultat till studien.

Genom att ge läsaren insyn i forskningsprocessens olika delar och beslut under undersökningens gång skapas förutsättningar för läsaren att känna pålitlighet till studien (Bryman 2018). Under avsnitten *Urvalsprocess*, *Analysförfarande* och *Ansvarsfördelning* redogör vi för hur vi har gått tillväga i arbetet med studien. Vårt empiriska material består av publicerade nyhetsartiklar som vi löpande hänvisar till och klipper ur citat från. Citaten bidrar till att öka pålitligheten i vår analys av materialet. Genom att redogöra för det empiriska materialet får läsaren också ta del av grunden till analysen. Under rubriken *Artiklar* redogör vi för samtliga 48 artiklar med publiceringsdatum och URL-adress där hela texten finns att ta del av. Vi har dessutom löpande i analysen försäkrat oss om att vi haft en gemensam förståelse för hur det empiriska materialet ska tolkas i relation till vår valda teori och metod.

Tillförlitligheten ökar med möjligheten att styrka och konfirmera att personliga värderingar eller teoretisk inriktning inte påverkat utförandet av och resultatet i undersökningen (Bryman 2018). I samhälllig forskning går det inte att uppnå fullständig objektivitet, men detta kriterium betonar vikten av att vi som genomfört undersökningen i största möjligaste mån säkerställer och styrker att vi förhållit oss objektiva. I denna undersökning har vi gjort det tydligt när det är våra egna reflektioner som framförs genom att endast ge rum för dem i slutdiskussionen. Analys och resultat baseras på en kritisk diskursanalys vilket innebär att det är en tolkning av verkligheten. Det är inte våra personliga värderingar, utan vårt sätt att tolka och förstå den sociala verkligheten med hjälp av de verktyg vi använt oss av.

4.8 Forskningsetiska överväganden

Våra etiska resonemang tar utgångspunkt i fyra forskningsetiska principer för samhällsvetenskaplig forskning (Vetenskapsrådet 2002). Den första av de fyra principerna är informationskravet. Informationskravet handlar om forskarens ansvar att informera om deltagarens roll i undersökningen samt villkoren för medverkan. Eftersom vår studie består av empiriskt material inhämtat från publicerade nyhetsartiklar är våra undersökningsspersoner inte direkt aktiva i undersökningen. Personer som medverkat i artiklarna kommer inte att lämnas information om denna undersökning. Vi har därmed gjort ett val att avidentifiera de privatpersoner som är en del av

materialet. Offentliga personers namn kan komma att nämnas eftersom vi anser att deras uttalanden kan bidra till samhällsliga diskurser på grund av sin hierarkiska maktposition.

Samtyckeskravet kräver deltagares samtycke till medverkan i en undersökning (Vetenskapsrådet 2002). I och med att vi i denna undersökning inte har några aktiva deltagare finns inget krav på samtycke till deltagande i undersökningen.

Konfidentialitetskravet ställer krav på forskare att behandla personuppgifter med försiktighet för att skydda deltagande individer (Vetenskapsrådet 2002). Forskare ska behandla och förvara uppgifter om deltagare på ett säkert sätt samt göra det omöjligt för utomstående att identifiera undersökningsspersoner. I denna undersökning handlar konfidentialitetskravet främst om att inte svartmåla och förvränga befintliga uppgifter.

Nyttjandekravet beskriver kravet för att insamlade uppgifter endast får användas till det de samlas in för och inget annat (Vetenskapsrådet 2002). Aftonbladets publicerade nyhetsartiklar är offentliga och tillgängliga för allmänheten att ta del av. I och med detta ställs inget krav för vad artiklarna får användas till och inte.

5 Resultat och analys

Efter kodning och bearbetning av utvalda artiklar har vi funnit diskurser som är särskilt framträdande när det kommer till hur äldre framställts i nyhetsmedia i samband med Covid-19. Vi inleder vår analys med att presentera diskurserna i en diskursöversikt. I analysen som följer Faircloughs tredimensionella modell för kritisk diskursanalys presenterar vi först den diskursiva praktiken, därefter textdimensionen och slutligen den sociala praktiken.

5.1 Diskursöversikt: fyra diskurser om äldre

Den bilden av äldre som artiklarna ger är att det är en grupp som framställs dels *som* problem och dels *med* problem. Detta är de två största diskurserna vi funnit inom diskurstypen äldre i nyhetsmedia under Covid-19, utifrån artiklar hämtade från Aftonbladet. I relation till dessa två diskurser har dessutom två motdiskurser framträtt. Motdiskursen till *äldre som problem* är att de är *hjältar som offrar sig* och mot-

diskursen till *äldre med problem* är framställningen av äldre som *friska och aktiva*. Vi kommer nu att ge en översiktlig bild över innehållet i varje diskurs.

5.1.1 Äldre som problem: en belastning för samhället och anhöriga

När Aftonbladet ger bilden av *äldre som problem* framställs de ofta som en belastning, både för samhället i stort men också för anhöriga. En aspekt av problemet som tas upp i artiklarna är att äldre som smittas riskerar att belasta sjukvården. Detta gör att äldre behöver isoleras, vilket i sig framställs som ett problem då det ytterligare ökar pressen på samhället i form av äldre som behöver hjälp med saker de inte kan utföra själva. Att äldre behöver hjälp framställs som en belastning för anhöriga, som i sin tur behövt stöd.

Ytterligare en utmaning som beskrivs är äldre som inte följer restriktionerna. Äldre som inte följer restriktionerna skildras i vårt empiriska material som “trotsiga” vilket vi bland annat kan se i nyhetsrubriken “Pensionärer trotsar påbuden om att stanna hemma – regeringen i möte” (Aftonbladet 2020, artikel 9).

Äldre benämns också i artiklarna ofta som grupp vilket ger uppfattningen av att en del av problemet är att det finns många äldre. Nedan presenteras en översikt över ord och formuleringar som återfinns i vårt material och som ger en bild av hur äldre framställs som problem.

Väldigt stora effekter på dödlighet och belastning för intensivvården

Läget inom sjukvården [...] fortsatt ansträngt

Frivilligorganisationer i landet går samman [...] väldigt välkommen avlastning för kommunerna

Isoleringen av äldre är en utmaning för samhället

Ökad press sedan fler äldre har behövt hjälp

Hämta ut deras läkemedel

Hjälpa och skydda äldre i din närhet

Ett ansvar att informera de äldre runt oss

Anhöriga har fått ta ett större ansvar

Anhöriga behövt stöd

Äldre rör sig i grupper igen [...] riskerar att öka smittspridningen

Attityden hos äldre är slående

Viljan att lyda [...] inte särskilt hög

Pensionärer trotsar påbuden

Struntar i corona-råden

I affärerna är det ju fullt av gamlingar

5.1.2 Äldre med problem: en ensam och skör grupp i behov av skydd

I diskursen *äldre med problem* kan vi tydligt se framställningen av äldre som dels ensamma och isolerade och dels som sköra och svaga. I artiklarna skrivs att många äldre är eller känner sig ensamma och isolerade, något som dessutom förvärras av de införda restriktionerna.

I skildringen av äldre som sköra och svaga framställs äldre som en särskilt sårbar grupp, i behov av samhällets skydd för att klara sig. I artiklarna visar sig samhällets skydd gentemot äldre genom rekommendationer, restriktioner och förbud. Nedan har vi samlat ord och formuleringar från vårt empiriska material som förenklat sammanfattar framställningen av *äldre med problem*.

Det sociala behovet har aldrig varit större	En skör grupp som behöver skydd
Blir ännu mer isolerade	Allvarlig försämring av livskvaliteten
Ensamhet och rädsla	Sverige misslyckades med att skydda de äldre
Risken för att råka illa ut ökar med åldern	Vädjar verkligen till alla äldre att undvika sociala kontakter
Sjukdomen [...] särskilt allvarlig för den gruppen	En stark rekommendation [...] drastiskt dra ner på aktiviteter utanför hemmet
Den grupp som löper störst risk att drabbas av svår sjukdom och dö	Uppmanas därför vara extremt försiktiga
Immunförsvaret rasar efter 75	Ska ju verkligen inte gå ut för att träffa andra
Är väldigt sårbara och sköra	Begränsa fysiska kontakter och träffa helst inte någon alls
De mest utsatta måste skyddas	

5.1.3 Motdiskurs: hjältar som offrar sig

En motdiskurs till *äldre som problem* är gestaltningen av äldre som *hjältar som offrar sig*. I artiklarna beskrivs att äldre gjort stora uppoffringar genom att förhålla sig till de restriktioner som samhället satt upp. Att äldre offrat sig för samhället beskrivs ha minskat smittspridningen och antalet dödsfall. Äldre hyllas och kallas för “de riktiga hjältarna”. Nedan återfinns ord och fraser från vårt empiriska material som ger en överblick över motdiskursen *hjältar som offrar sig*.

Gjort stora uppoffringar	Tagit en stor del av bördan
De riktiga hjältarna	Sparat stora volymer i sjukvården
Håller mig mycket bestämt till de regler som är	Minskat antalet dödsfall och inläggningar på iva
Kramas [...] kan jag vänta med	Liv har kunnat räddas tack vare den här gruppen
Hyllar deras insatser	Det har räddat liv
Tagit ett enormt stort ansvar	Hejdat smittan

5.1.4 Motdiskurs: friska och aktiva äldre

En motdiskurs till *äldre med problem* beskriver äldre som pigga, friska och aktiva. Det ges en bild av att äldre, i synnerhet de som är omkring 70 år, har en känsla av ökat välmående och en god fysisk förmåga. Äldre framställs som en grupp som både är och vill vara en aktiv del av samhället. Rutan nedan visar ord och fraser som representerar skildringen av äldre som *friska och aktiva*.

Många känner sig pigga och vill vara aktiva	Den fysiska förmågan är avsevärt bättre
Över 70 år men i övrigt friska och aktiva	70-åringar [...] större reservkapacitet för att hantera sjukdom
70-åringar är piggare än någonsin	En aktiv del av samhället
Trots en tuff coronavår mår äldre personer bättre än på flera år	Är ofta involverade i mycket
Inte lika nedbruten som en 70-åring var på 70-talet	Det här med ålder är en individuell fråga

5.1.5 Diskursernas förekomst

Syftet med att redogöra för diskursernas förekomst är att ge en bild av hur framträdande diskurserna är i förhållande till varandra genom att visa på i hur många artiklar respektive diskurs återfinns. Diskursernas förekomst kan även synliggöra en

del av den diskursiva praktiken där vi tittar på hur diskurser reproduceras. Flera kategorier kan förekomma i en och samma artikel. Här följer en enkel presentation av de olika diskursernas förekomst i vårt empiriska material bestående av totalt 48 artiklar.

Äldre som problem

En belastning för samhället i form av ökat tryck på vården, ökad smittorisk och olydnad. Återfinns i 28 artiklar

En belastning för anhöriga i form av ökat hjälpbehov. Återfinns i 10 artiklar

Äldre med problem

Ensamhet och isolering och brist på social kontakt. Psykiska påfrestningar. Återfinns i 30 artiklar

Uttryckt skörhet och svaghet. I särskilt behov av skydd. Återfinns i 31 artiklar

Hjältar som offer sig

Äldre har gjort uppoffringar och hyllas för att det räddat liv. Äldre som har gjort rätt lyfts fram. Återfinns i 9 artiklar

Friska och aktiva

Beskrivningar där äldre framställs som aktiva och friska. Återfinns i 13 artiklar

5.1.6 Diskurserna kompletterar varandra

I syfte att ge en ökad förståelse för diskurserna vill vi presentera några exempel på hur diskurserna kan höra ihop och förstärka varandra. Diskursen *äldre som problem* ger en bild av att äldre är en belastning för samhället och anhöriga. Anledningen till att äldre anses vara en belastning grundar sig i tanken om att äldre är sköra och svaga och därmed i behov av skydd. Det empiriska materialet ger bilden av att äldre under pandemin blivit mer sköra till följd av psykiska påfrestningar i form av ensamhet och isolering. Ensamheten och isoleringen är i sin tur en följd av samhällets ansvar och försök att skydda äldre eftersom de pekats ut som särskilt sårbara för Covid-19. För att förtydliga hur diskurserna kan höra ihop med varandra visar vi nedan ett exempel från vårt empiriska material.

Det handlar inte bara om huruvida man som äldre själv känner sig frisk och stark. Det handlar även om att inte utsätta samhället för den risk det innebär om man tar en sjukhusplats och behöver intensivvård för covid-19 (Aftonbladet 2020, artikel 9).

I citatets första mening framgår motdiskursen om *äldre som friska och aktiva* där äldre beskrivs uppleva de känslorna. Nästa mening går in i diskursen *äldre som problem* och motdiskursen om *äldre som hjältar* med budskapet att även om äldre är friska och vill vara aktiva i samhället krävs uppoffringar för att inte belasta samhället.

5.2 Diskursiv praktik: nya och gamla tankesätt om äldre

En viktig del i studiet av den diskursiva praktiken är att i analysen av text se på återkommande mönster i vad som uttrycks och på vilket sätt (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Genom att studera enskilda fall av språkbruk och sedan koppla samman dessa framträder den diskursiva praktiken. I vår analys av den diskursiva praktiken i nyhetsartiklarna har vi valt att fokusera på interdiskursivitet och intertextualitet.

5.2.1 Framställningar som utmanar eller befäster bilder av äldre

Genom att titta på vilka diskurser som framträder i vårt empiriska material och på vilket sätt de uttrycks kan vi få en uppfattning om materialets interdiskursivitet (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s.77 f). När diskurser uttrycks på ett konventionellt sätt är det vanligtvis ett tecken på ett upprätthållande av den befintliga diskursordningen, medan nya sätt att uttrycka sig kan vara ett tecken på social förändring.

När det kommer till framställningen av *äldre som problem* och *äldre med problem* följer de artiklar vi undersökt den befintliga diskursordningen. Detta är återkommande framställningar då det tidigare skrivits om äldre i media (jfr. Nilsson & Jönsson 2009). I Citatet “De som redan är isolerade blir ännu mer isolerade” (Aftonbladet 2020, artikel 40) befästs rent konkret en etablerad diskurs. Formuleringen anger att äldre redan innan Covid-19 var isolerade.

I formuleringar som “Viljan att lyda [...] inte särskilt hög” (Aftonbladet 2020, artikel 7) och “Pensionärer trotsar påbuden” (Aftonbladet 2020, artikel 9) ser vi nya sätt att uttrycka sig om äldre. Lydnad och trotsighet är något vi snarare läser om i förhållande till diskurser om barn och tonåringar. På så vis är detta nya formuleringar i sammanhanget. Är då detta ett uttryck för förändring? Vi tycker inte det. De nya formuleringarna befäster föreställningen om äldre som en belastning för samhället och ingår således i en redan etablerad diskurs snarare än att utmana den.

När det kommer till diskursen att äldre är *hjältar som offer sig* har vi inte lyckats hitta någon motsvarighet i etablerade diskurser. Tidigare forskning pekar på att äldre ibland hyllas på grund av sin höga ålder (jfr. Nilsson & Jönson 2009; Heikkinen & Krekula 2008). Just hjältebeskrivningen tycks dock vara en ny diskurs som uppstått i kontexten *äldre och Covid-19* (jfr. Ayalon 2020; Swift och Chasteen 2021). I en artikel uttrycks: “Ett stort antal liv har kunnat räddas tack vare den här gruppen” (Aftonbladet 2020, artikel 38) och i en annan “...de riktiga hjältarna, de som varit med och hejdat smittan” (Aftonbladet 2020, artikel 39). I media ser vi att vård- och sjukhuspersonal ofta får epitetet hjältar, en diskurs inom sjukvården som fått särskilt genomslag under Covid-19. När helt nya diskurser införlivas från en diskursordning (sjukvård) till en annan (äldre) är diskursordningen särskilt öppen för förändring (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Trots att diskursen om att äldre är *hjältar som offer sig* är liten i sammanhanget finns det därför en möjlighet att vi kommer att komma ihåg de äldre som hjältar när vi i framtiden ser tillbaka på tiden med Covid-19.

I tidigare forskning har framställningen av äldre som *friska och aktiva* på senare tid tagit mer plats i media (jfr. Nilsson & Jönson 2009). Framförallt är det *yngre äldre* det skrivs om i dessa sammanhang, det vill säga den tredje åldern. Även i de artiklar vi har undersökt är det främst den yngre gruppen äldre som åsyftas. Formuleringarna “...de yngsta, friska personerna inom åldersgruppen” (Aftonbladet 2020, artikel 18) och “Dagens 70-åringar är piggare än någonsin” (Aftonbladet 2020, artikel 18) är exempel på hur yngre äldre framställs i vår empiri. Något vi uppmärksammat i materialet är att bilden av äldre som *friska och aktiva* används som motbild till äldre som *sköra och svaga*. När den tredje åldern kopplas ihop med att vara frisk och aktiv kan det bidra till en ökad stigmatisering av att tillhöra den fjärde åldern. Ytterligare exempel på detta finner vi bland annat i citatet:

... för de flesta så är immunförsvaret ganska okej i 60-årsåldern, till och med 70-årsåldern. Efter 75 eller 80 går det ganska fort ner (Aftonbladet 2020, artikel 2).

Citatet ovan knyter an till idén om livet som en trappa med olika status och förväntningar baserat på ålder (jfr. Närvänen, 2009). Immunförsvaret kan här förstås som en egen trappa med olika nivåer, där vissa nivåer är mer eftersträvarsvärda än andra. Vår tolkning är att bilden av äldre som *friska och aktiva* inte står för sig själv

utan nästan uteslutande i kontrast till äldre som inte är *friska och aktiva*. För gruppen äldre som helhet är vår sammantagna analys att den tydliga distinktionen mellan friskt och icke-friskt gör att diskursen om äldre som *friska och aktiva* inte bidrar till nya föreställningar i den utsträckning att det utmanar den dominerande bilden av äldre som sköra och svaga.

5.2.2 Mer eller mindre framträdande diskurser om äldre

När intertextualitet analyseras studeras förhållandet mellan den aktuella texten och andra texter (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Intresset ligger främst i att analysera hur element från tidigare texter införlivas i nya. Genom att titta på formuleringar och i vilken grad diskurserna i vår empiri återkommer kan vi få en bild av intertextualiteten. Eftersom vi analyserar 48 artiklar som sträcker sig över ett helt år kan vi med tydlighet se hur mönster i texterna upprepas.

En del av intertextualiteten i vårt material kan presenteras genom att visa i vilken grad de olika diskurserna förekommer, det vill säga den *diskursiva reproduktionen*. Här handlar det alltså inte om konkreta formuleringar utan om vad texten uttrycker. Att äldre framställs som problem är återkommande i Aftonbladets artiklar. Framställningar av äldre som en belastning för samhället förekommer i 28 av 48 artiklar, vilket tyder på hög intertextualitet. Exempel på olika sätt att uttrycka äldres belastning på samhället är: "I affärerna är det ju fullt av gamlingar som handlar mat" (Aftonbladet 2020, artikel 5), "...isoleringen av äldre är en utmaning för samhället" (Aftonbladet 2020, artikel 7) och "Hur ska äldre förmås att stanna hemma? Den frågan försöker politiken nu hitta ett svar på" (Aftonbladet 2020, artikel 10). Samtliga formuleringar är uttryck för att äldre är en belastning för samhället även om de inte består av samma retorik.

I diskursen *äldre som problem* framställs äldre också som en belastning för anhöriga. Här kan vi se en något lägre intertextualitet. Äldre framställs som en belastning för anhöriga i 10 av de 48 artiklarna. Artiklarna är koncentrerade till inledningsfasen av pandemin då det låg särskild tyngdpunkt på uppmaningar till anhöriga att ta hand om, hjälpa och skydda äldre släktingar. Framställningen visar på hög intertextualitet vid inledningen av Covid-19, men låg intertextualitet sett till hela den undersökta tidsperioden. Bilden av äldre som en belastning för anhöriga reproduceras inte i den grad att den sammantaget utgör en dominerande del av den diskursiva praktiken inom diskursen *äldre som problem*.

Jämte bilden av *äldre som problem* finns också diskursen *äldre med problem*. Här framställs äldre ofta som ensamma, isolerade, sköra och svaga i vår empiri. Jämt fördelat över den undersökta tidsperioden framställs äldre som ensamma och isolerade i 30 av 48 artiklar och som sköra och svaga i 31 av 48 artiklar, vilket tyder på hög intertextualitet.

Motdiskursen till *äldre som problem* har vi valt att benämna *hjältar som offrar sig*. I vår empiri förekommer denna framställning av äldre i 9 av 48 artiklar. Här är förekomsten av diskursen inte jämnt fördelad under perioden, utan koncentrerad till tiden kring den 22 oktober 2020 då restriktionerna för åldersgruppen 70 år och äldre upphörde. Således visar även denna diskurs på hög intertextualitet vid en viss tidpunkt, men inte sammantaget över perioden.

Motdiskursen till *äldre med problem*, som vi valt att benämna *friska och aktiva*, formuleras i 13 av 48 artiklar. Denna diskurs förekommer under de första åtta månaderna av den undersökta perioden och återfinns sedan inte i resterande material. Det vi kan se är att diskursen är jämnt fördelad över de åtta månader den förekommer. Diskursen har, som vi ser det, relativt hög intertextualitet under denna period.

5.2.3 En ny grupp äldre, 70+

Genom att studera vilka ord och formuleringar som upprepas i en kedja av texter framträder bilden av hur texter rent konkret bygger på varandra, det vill säga *textuell reproduktion*. Detta är en del i att kartlägga den diskursiva praktiken. Vårt material bygger främst på att diskurserna reproduceras sett till vad texten säger innehållsmässigt, men vi har också funnit en del intressanta inslag av textuell reproduktion som vi menar säger något om vårt material sett till den diskursiva praktiken. Vi har valt att fokusera på två textuella upprepningar som vi anser är av särskild relevans i förståelsen av materialet.

Den första är användningen av siffran 70 i olika former såsom *70-plussarna*, *70-årsåldern*, *över 70* och *under 70*. I och med Covid-19 beslutade regeringen, som vi nämnt tidigare, att införa särskilda restriktioner för personer som är 70 år eller äldre. Det vi kan se i analysen är att en ny typ av benämning kring äldre kommit att prägla Aftonbladets nyhetsartiklar. Tidigare har 65 år varit den dominerande brytpunkten för att markera kategorin äldre (jfr. Nilsson & Jönson 2009; Närvänen 2009). Siffran 70 återfinns 114 gånger i de 48 artiklar vi har analyserat. Omfattningen av den nämnda siffran i materialet visar på hög intertextualitet och är således en stor del i den diskursiva praktiken. Ett beslut i den sociala praktiken har således format den

diskursiva praktiken genom att ett nytt text-begrepp införts då en särskild grupp avses.

Den andra textuella upprepningen finner vi i orden grupp och gruppen. Ibland används orden tillsammans med äldre eller siffran 70 i form av formuleringar som *gruppen äldre* och *gruppen 70-plussare*, men de står också ofta för sig själv. “Skydda den här gruppen” (Aftonbladet 2020, artikel 13) och “...hålla igen på kontakter med den gruppen” (Aftonbladet 2020, artikel 21) är exempel där ordet gruppen står för sig själv trots att det är tydligt vilken grupp som avses. Formuleringarna bidrar till att göra skillnad på grupper i samhället baserat på ålder vilket leder till skapandet av ett *Vi och Dem* (jfr. Heikkinen & Krekula 2008).

Variationer av 70 och orden *grupp* och *gruppen* återkommer kontinuerligt i beskrivningar kopplade till de diskurser vi funnit i materialet och därför anser vi att de är viktiga element i sammanhanget. Orden är textuella benämningar av vilka som avses i de undersökta diskurserna och vi menar därför att de ger oss värdefull information om hur den diskursiva praktiken konstituerar och konstitueras av den sociala praktiken. I följande avsnitt går vi närmare in på hur vårt material kan förstås genom att analysera textdimensionen och hur bland annat ordval påverkar hur texten kan komma att tolkas.

5.3 Text: ordval och uttryck som styr budskap om äldre

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för den delen av analysen som fokuserar på text. Begreppet *modalitet*, hämtat från kritisk diskursanalys, hjälper oss att synliggöra vilken roll textens olika delar har (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Modalitet handlar om hur olika sätt att uttrycka sig påverkar hur texten tas emot och tolkas. I syfte att fördjupa analysen kommer vi att använda oss av fyra begrepp som fångar olika delar av begreppet modalitet. Dessa är *instämmande*, *tillåtelse*, *objektiv modalitet* och *ordval*. Sammantaget handlar begreppen om hur författaren förhåller sig till sitt påstående.

5.3.1 Äldre som problem

När vi analyserat vårt empiriska material har vi kunnat synliggöra att värdeladdade ord används för att förstärka budskapet i texten. “Äldre och riskgrupper struntar i corona-råden [...] tenderar i högre utsträckning att nonchalera de föreskrifter och rekommendationer som finns” (Aftonbladet 2021, artikel 48). Ordvalen *struntar i* och

nonchalera har en negativ klang och ger intrycket av skribenten anser att beteendet är ansvarslost. Personer kategoriserade som äldre och riskgrupp skuldbeläggs genom att skribenten lägger en negativ värdering i handlingarna.

I vårt empiriska material förekommer orden *många, inte särskilt hög, i högre utsträckning* och *väldigt välkommen* som alla säger någonting om i hur stor grad någonting påverkar eller påverkas. Graden av instämmande ger mottagaren av texten en indikation på hur stor belastningen är.

Frivilligorganisationer i landet går samman [...] väldigt välkommen avlastning för kommunerna, som har varit under ökad press sedan fler äldre har behövt hjälp (Aftonbladet 2020, artikel 11).

Ordvalet i citatet ovan indikerar att äldre utgör en stor belastning för samhället. Detta eftersom en avlastning som är *väldigt välkommen* antyder hög belastning.

I det empiriska materialet kan vi se tillåtelser och förbud för äldre. *Man ska, man behöver inte* och *man kan* är tre exempel från artiklarna som tydliggör textens funktion som tillåtande eller förbjudande. "I stället ska man låta yngre personer hämta ut deras läkemedel via fullmakt" (Aftonbladet 2020, artikel 1). I citatet begränsas eller fråntas äldre valmöjlighet och frihet att bestämma själv genom att texten är formulerad som ett förbud. Uppmaningar och rekommendationer som *man ska, man behöver inte* och *man kan* anger vilket beteende som enligt skribenten är att föredra. Nyhetsmedia når ut till stora delar av samhällets befolkning och har som syfte att rapportera nyheter objektivt. Att agera i motsats till de rekommendationer och restriktioner som anges innebär att frångå vad som framställs som rätt och riktigt.

5.3.2 Äldre med problem

I de utvalda nyhetsartiklarna har vi kunnat se att äldre framställs som ensamma och isolerade. Det ges en bild av att äldre är mer isolerade än tidigare och att det sociala behovet är större än aldrig förr. I artiklarna framställs isoleringen även orsaka en allvarlig försämring av livskvaliteten. "Det är helt klart att det är en allvarlig försämring av livskvaliteten att inte kunna besöka eller få besök" (Aftonbladet 2020, artikel 21). I citatet används orden *helt klart* och *allvarlig*, vilka har en förstärkande funktion med syfte att belysa och lyfta fram vikten i budskapet. Vi kan även se skribentens formulering och framställning av textens innehåll som objektiv modalitet. Om vi skulle ta bort förstärkande ord och objektiv modalitet skulle texten kunna se ut på

följande vis: *Det kan innebära en försämring av livskvaliteten att inte kunna besöka eller få besök.* När vi gjort meningen mindre subjektiv och riktad kan vi se att kraften i budskapet gått förlorad. Kvar finns ett påstående som i sitt sammanhang har fått en mer informativ betydelse.

I de artiklar som ger bilden av äldre som sköra och svaga ser vi tendensen att skribenten formulerar att äldre är eller bör vara på ett visst sätt. "Det är en oro och ångest för alla 70 plussare" (Aftonbladet 2020, artikel 12). I texten används orden *är* och *alla* som både förstärkande och sanningsbetonande i form av objektiv modalitet. Att det framställs som ett faktum att det *är* en oro för *alla* 70 plussare fastställer att det *är* ett problem. Vidare framställs problemet som omfattande eftersom det rör *alla* som är över 70 år.

Förstärkande ord som används i vårt empiriska material i samband med framställningar av äldre som sköra och svaga är bland andra *skydda ordentligt, så farligt* och *allvarligt hot*. Ett exempel som innefattar förstärkande ordval och dessutom objektiv modalitet är följande citat: "Man ska respektera att äldre personer är väldigt sårbara och sköra" (Aftonbladet 2020, artikel 4). I citatet kan vi se att texten är formulerad på ett sätt som förmedlar en objektiv sanning. Det råder inget tvivel om att äldre är sårbara och sköra. Även i detta fallet finns en antydning att det berör samtliga äldre och inte enbart vissa. Texten innehåller även tillåtelser då den tydligt påpekar att *man ska* göra på ett visst sätt. Att göra på något annat sätt vore enligt den formuleringen fel. Läggs sedan ordet *respektera* till i sammanhanget skapas en värdering i att acceptera och förhålla sig till den sanning som presenteras. Ordet *äldre* kan i denna kontext tolkas som värdeladdat eftersom det bidrar till en betoning i att äldre personer har närmre till skörhet och svaghet än andra människor, det vill säga ett skapande av *Vi och Dem* (jfr. Heikkinen & Krekula 2008).

I artiklarna används formuleringar som *stark rekommendation, drastiskt dra ner, ska ju verkligen inte, helst inte, bör undvika* och *begränsa* för att reglera hur äldre och omgivningen bör agera. Orden anger olika grad av tillåtelse. *Bör undvika* och *helst inte* är mer tillåtande medan *ska ju verkligen inte* och *drastiskt dra ner* är mindre tillåtande. I samband med rekommendationerna till åldersgruppen 70 och äldre förekommer såväl mer som mindre tillåtande uppmaningar och bestämmelser. Vi har dock kunnat se att det övervägande är mindre tillåtande uttryck såsom *stark rekommendation* och *ska ju verkligen inte* som förekommer i texten.

5.3.3 Motdiskurser

I artiklarna har vi kunnat urskilja motdiskurser som utmanar bilden av *äldre som problem* och *äldre med problem*. I motdiskurserna framställs äldre som *hjältar som offrar sig* och som *friska och aktiva*.

I den text där äldre gestaltas som hjältar har vi kunnat se tillåtelser, objektiv modalitet och förstärkande ord. Att äldre är hjältar som har offrat sig framställs i texten som sanning och något som *är*. I en artikel som handlar om äldres isolering under Covid-19 skrivs följande: “Detta är naturligtvis en jätteuppföring, framför allt när man är gammal” (Aftonbladet 2020, artikel 3). I citatet kan orden *naturligtvis*, *jätteuppföring* och *framförallt* lyftas ut som förstärkande. Det de tre orden har gemensamt är att de bidrar till att förstärka budskapet i texten. Tänk istället meningen formulerad annorlunda: *Detta är en uppföring för äldre*. När de värdeladdade orden tagits bort kan vi se att texten blir mer neutral. En annan formulering av meningen skulle kunna vara: *Detta kan upplevas vara en uppföring för äldre*. Originaltexten innehåller förutom värdeladdade ord också en formulering som kan tolkas som objektiv modalitet, vilken vi här har tagit bort. Omskrivningen är ytterligare ett led i att göra texten neutral. I relation till originaltexten kan den senaste omskrivningen tolkas som intetsägande i sammanhanget då den gått från att ha ett starkt budskap till att bli informativ.

Förutom att äldre beskrivs som hjältar har även en skildring av äldre som *friska och aktiva* framträtt. “Äldre är ofta involverade i mycket och en aktiv del av samhället” (Aftonbladet 2020, artikel 7). I citatet framställs äldre som involverade och aktiva i samhället. I andra delar av det empiriska materialet framställs äldre som piggare och friskare än någonsin. På enstaka ställen används orden *de flesta* för att inte dra alla äldre över en kam. Majoriteten av skribenterna använder dock ordet *äldre*, vilket ger uppfattningen av att det är alla äldre som menas.

I artiklarna kan vi se att framställningen av äldre som friska ställs i relation till äldre som är sjuka eller *äldre äldre*. I artiklarna ges bilden av att äldre personer trots en tuff coronavår mår bättre än på flera år. Det framgår att äldre har större reservkapacitet idag, i jämförelse med förr, för att hantera sjukdom. “Personer som är över 70 år men i övrigt friska och aktiva har likt de som är ännu äldre uppmanats att isolera sig och undvika onödiga sociala kontakter” (Aftonbladet 2020, artikel 23). I citatet ställs äldres hälsa i relation till sjukdom genom formuleringen *men i övrigt*

friska. Intrycket som ges är att en ålder på 70 år alltid innebär sjukdom men att det trots det finns äldre personer som *i övrigt* är friska och aktiva.

5.4 Social praktik: betydelsen av medias bilder av äldre

Hur diskurser uttrycks i text och i den diskursiva praktiken påverkar den sociala praktiken (Winther Jørgensen & Phillips 2000). I följande avsnitt gör vi en ansats att knyta ihop de tre dimensionerna i den kritiska diskursanalysen genom användning av begreppen social utestängning, social ålder och rollförväntningar. Syftet är att visa på hur dimensionerna formar och formas av varandra och vilka konsekvenser det kan få för den sociala praktiken.

5.4.1 Tolkningar som skapar social utestängning

De särskilda rekommendationerna som infördes för personer som är 70 år eller äldre är ett exempel på social utestängning. Rekommendationerna infördes i den sociala praktiken och har sedan förmedlats i text som reproducerats i den diskursiva praktiken. Hur rekommendationerna har uttrycks i text tycks ha påverkat tolkningen av dem. I artiklarna framstår rekommendationerna ofta som regler och förbud, vilket bidrar till en ännu större utestängning av äldre.

Apoteket uppmanar äldre och personer i riskgrupper att undvika apoteken, till följd av coronapandemin. I stället ska man låta yngre personer hämta ut deras läkemedel via fullmakt (Aftonbladet 2020, artikel 1).

I citatet ovan anges att *man ska* låta yngre personer hämta ut läkemedel åt äldre. Det underliggande budskapet är att äldre personer inte är välkomna på apoteket. Genom att lägga över ansvaret på en annan del av befolkningen fräntas äldre sin självständighet och frihet och begränsas därmed i att delta i samhället på samma villkor som den övriga befolkningen. När rekommendationer på detta sätt formuleras som regler kommer det få konsekvenser för hur vi kommer att reagera då vi ser en äldre person på ett apoteket. I formuleringen ligger en förväntan om att äldre ska agera på ett visst sätt. Äldre ska inte besöka apotek. En intressant aspekt är också att det inte framgår vem som ska handla åt övriga riskgrupper, utan fokuset ligger på äldre i och med uppmaningen *låta yngre personer hämta ut*. Äldre framställs här som en egen grupp, exkluderad från övriga riskgrupper, vilket skapar en åtskillnad mellan *Vi* och *Dem* (jfr. Heikkinen & Krekula 2008). Den sociala utestängningen blir därmed

ännu tydligare. Ett annat talande exempel på hur rekommendationer presenteras som förbud framgår av urklippet nedan:

I Storbritannien finns planer på att tvångsisolera alla personer 70 år eller äldre i mellan 12 och 16 veckor. På så sätt hoppas man kunna undvika en tredjedel av alla dödsfall. De får ta emot mat och besök av anhöriga, förutsatt att de anhöriga är symtomfria och att de håller ett avstånd på minst två meter mellan sig själva och sina anhöriga under hela besöket. I Sverige finns dock inga sådana planer.

– Men i praktiken är det vad vi säger. Att äldre inte ska ha några sociala kontakter under den här perioden. De ska inte träffa andra och inte ta emot besök (Aftonbladet 2020, artikel 3).

Här beskrivs en situation som är aktuell i Storbritannien, men inte i Sverige. Ändå framgår det tydligt hur vi ska tolka rekommendationerna. Texten är direkt formulerad som om det vore förbjudet för äldre att ha sociala kontakter. I slutet av urklippet är det Anders Tegnell som citeras, en person som haft och har ett stort inflytande i relation till Covid-19. Citatet är ett bra exempel på hur text och diskursiva praktiker formar och formas av den sociala praktiken. Här har ett uttalande från en inflytelserik person formulerats i text och budskapet ingår nu i diskursen. När texten läses uppfattas den som om äldre inte får lov att ha sociala kontakter och det kan därför innebära att det är så vi i den sociala praktiken kommer att tillämpa budskapet.

I citatet “...isoleringen av äldre är en utmaning för samhället” (Aftonbladet 2020, artikel 7) beskrivs den påtvingade isoleringen som en utmaning för samhället, vilket vi tolkar som en skuldbeläggning av äldre som endast följt rekommendationerna. Den sociala utestängningen är inget äldre valt själva utan direktiven kommer från folkhälsomyndigheten och regeringen som besitter stort inflytande och makt. Äldre är som vi tidigare nämnt ett problem på grund av risken att insjukna och på så vis belasta sjukvården. Åtgärden blir isolering, vilket även det lyfts fram som en belastning. Äldre blir på detta sätt dubbelt skuldbelagda genom sin blotta existens. Citatet “Nu är det en stor grupp personer som hamnar i isolering” (Aftonbladet 2020 artikel, 11) visar också att ansvaret för isoleringen är oklar. Genom att framställa isoleringen som något äldre *hamnat i* fräntas beslutsfattarna på ett subtilt sätt ansvaret för den sociala utestängningen. Det framgår till och med att isoleringen till viss del kan bero på äldre själva, “Många äldre kan ha isolerat sig ännu mer än de egentligen behöver” (Aftonbladet 2020, artikel 34). Citatet är ytterligare ett uttalande av Anders

Tegnell. I Tegnells tidigare citat framställdes rekommendationerna som regler, men nu antyds att detta är något äldre missförstått.

I nästa avsnitt presenteras närmare vilka konsekvenser den sociala utestängningen kan få, dels för framväxten av nya diskurser och diskursiva praktiker men framförallt för hur vi kan komma att se på äldre.

5.4.2 Trotsiga eller uppoffrande hjältar?

Äldre har med tydlighet ombetts begränsa sin vistelse ute i samhället, inte minst via artiklar i Aftonbladet. Formuleringar som använts är *stark rekommendation*, *drastiskt dra ner*, *ska ju verkligen inte*, *helst inte*, *bör undvika* och *begränsa*. Att formuleringarna kring rekommendationerna mer eller mindre har framställts som förbud i text har, som vi ser och tolkar det, starkt bidragit till framväxten av diskurser och förväntningar på äldre som inte funnits utan det uppmanande språkbruket. Äldre som följt myndigheternas rekommendationer hyllas som hjältar, medan de som inte gör det framställs som olydiga och trotsiga.

...viljan att lyda Folkhälsomyndigheten inte särskilt hög [...] attityden hos äldre är slående:

– De är aktiva och har ganska svårt att minska kontakten med andra. Visserligen är man lite mer försiktig i storstäderna, men bilden är i stora drag densamma. De äldre tror att de kommer att vara ute och röra sig i samhället ganska mycket, säger han (Aftonbladet 2020, artikel 7).

Pensionärer trotsar påbuden om att stanna hemma [...] Nu tar regeringen åldringarna i örat (Aftonbladet 2020, artikel 9).

Citaten ovan handlar om äldre som inte lever upp till förväntningarna att hålla sig hemma. I dessa artiklar framställs äldre som olydiga och trotsiga. Ord som har med lydnad och trots att göra förekommer vanligtvis i diskurser som handlar om barn och tonåringar. Även uttrycket *ta i örat* härstammar därifrån. Att använda denna retorik kan göra att samhället kommer att se på äldre som icke-fullvärdiga vuxna, som främst tänker på sig själva eller inte förstår bättre än att riskera både sin och andras hälsa. Det finns i samhället en norm att göra som myndigheterna säger. Samtidigt ger artiklarna en bild av att äldre inte är benägna att leva upp till denna förväntning. Detta skapar nya rollförväntningar på äldre som "trotsiga" och "olydiga". När detta uttrycks i text kan det leda till att omgivningen kommer att vara extra uppmärksam

på äldre som inte följer råden. Reaktionerna kan komma att bli irritation eller föda tankar om att äldre inte har förstått.

I motsats till nyss förda resonemang finns bilden av äldre som *hjältar som offerar sig* genom att följa uppmaningarna. Här beskrivs äldre som hjältar, trots att det enda äldre gjort är att följa rekommendationerna. Alla i samhället har på ett eller annat sätt gjort uppoffringar i samband med pandemin. Ungdomar har haft hemundervisning, studentfester har blivit inställda, personer har förlorat jobbet och många har arbetat hemifrån. I det stora hela har samhället blivit mer isolerat. Trots detta är det äldre som är hjältarna som hyllas för sin insats. Detta förstärker bilden av äldre som svaga och sköra och som redan isolerade, eftersom det är så anmärkningsvärt att just äldre har klarat av detta. Äldre som klarar av något förtjänar vördnad och uppmärksamhet (jfr. Nilsson & Jönson 2009). I citatet “Detta är naturligtvis en jätteuppoffring, framför allt när man är gammal” (Aftonbladet 2020, artikel 3) tydliggörs detta med tillägget *framförallt när man är gammal*.

5.4.3 Stereotypisering och förväntningar på tredje och fjärde åldern

Covid-19 har varit bidragande till att skapa en ny benämning för äldre. I vårt empiriska material benämns äldre många gånger som *70-plussare*, *gruppen äldre* och *äldre* och innefattar alla personer som är 70 år och äldre. Kategoriseringen baseras på den kronologiska åldern och tar inte hänsyn till den tredje och fjärde åldern vad gäller det faktiska hälsotillståndet och fysiska egenskaper. När orden *70-plussare*, *gruppen äldre* och *äldre* upprepas i text kan det få konsekvenser i den sociala praktiken. Att äldre i text skildras som en homogen grupp tillhörande den fjärde åldern kan påverka de värderingar och rollförväntningar som kopplas till gruppen.

Den skarpa åldersgränsen på 70 år är en tydlig uppdelning för när ålder är en risk och inte. Det kan tolkas som att något händer med hälsan vid övergången från 69 till 70 år. Aftonbladet skriver att “Personer som är över 70 år men i övrigt friska och aktiva har likt de som är ännu äldre uppmanats att isolera sig och undvika onödiga sociala kontakter” (Aftonbladet 2020, artikel 23). Texten påstår att en ålder på 70 år medför någon form av problematik eller sjukdom. Uttrycket *70 år men i övrigt friska* förmedlar en förväntan om att alla äldre tillhörande tredje åldern är mer eller mindre sjuka, som om åldern i sig vore en sjukdom. Om grupper av yngre personer hade benämnts på liknande sätt, till exempel *40 år men i övrigt friska*, hade läsaren sannolikt reagerat. Textens tolkning för den sociala praktiken kan innebära att äldre som grupp bemöts som sjuka och svaga. Den stereotypa bilden av äldre som grupp är baserad

på förutfattade meningar och skulle kunna innebära ett osynliggörande av äldre som individer. Andra riskfaktorer som varit omtalade under pandemin diskuteras i första hand inte för äldre då ålder som risk tar störst fokus.

Man ska inte aktivt närma sig äldre personer utan hålla avståndet och då handlar det om två meters avstånd. Man ska respektera att äldre personer är väldigt sårbara och sköra... (Aftonbladet 2020, artikel 4).

Citatet förmedlar en tydlig bild av vilka förväntade roller äldre har. Äldre benämns som en del av gruppen äldre som är *väldigt sårbara och sköra*. Dessutom uppmanas *de andra* som inte tillhör gruppen att behandla äldre på ett visst sätt. Denna typ av uppmaningar återfinns på flertalet ställen i vårt empiriska material och bidrar till att skapa ett *Vi och Dem* (jfr. Heikkinen & Krekula 2008). Uttryck som dessa påverkar sannolikt dynamiken i relationen mellan personer över 70 och personer under 70. Uppmaningen att förhålla sig på ett specifikt sätt i relation till äldre, adderat till skildringen av äldre som sårbara och sköra, kan komma att avspeglade sig i den sociala praktiken.

Den dominerande bilden av äldre som sköra och svaga har, som vi lyft tidigare i analysen, utmanats av en bild av äldre som *friska och aktiva*. Dessa två skildringar av äldre ställs många gånger som motsatser till varandra där de friska och aktiva tillhör den tredje åldern medan de sköra och svaga är en del av den fjärde åldern. Differentieringen blir tydlig genom uttrycket "...de yngsta, friska personerna inom åldersgruppen" (Aftonbladet 2020, artikel 18). De yngre äldre har en direkt koppling till att vara friska och tillhöra den tredje åldern.

– Av de allra äldsta, personer över 75 år, är bara drygt en av fem som helt kommer undvika livsmedelsaffärer de närmaste veckorna.

Den vanligaste anledningen bland äldre mellan 65 och 74 år är att fortsätta träffa andra är att andra behöver deras hjälp.

– Äldre är ofta involverade i mycket och en aktiv del av samhället... (Aftonbladet 2020, artikel 7).

Här kan vi se att äldre som grupp framställs som aktiva. På andra ställen i vårt empiriska material används beskrivningar som *pigga, friska* och *yngre äldre* för att beskriva samma fenomen. Budskapet kan tolkas vara att den stereotypa bilden av äldre som sköra och svaga inte stämmer utan att äldre är friska, aktiva och en behövd grupp i samhället. Syftet med dessa beskrivningar kan således vara att motbevisa den

dominerande bilden av hur äldre är. En konsekvens av att skapa en sådan motbild är att det kan bidra till en större stigmatisering gentemot äldre som inte uppfyller kriterierna för att vara pigga och friska. Genom att egenskaper som pigg och frisk framställs som mer eftersträvansvärda i jämförelse med egenskaper som svag och skör skapas en åtskillnad där det ena är bättre än det andra. Att i text presentera värderingar på detta sätt förminskar värdet av de som tillhör den fjärde åldern. I den sociala praktiken kan det rent konkret innebära negativa föreställningar och diskriminering av äldre tillhörande den fjärde åldern.

6 Slutdiskussion

Vi anser att vår studie har bidragit med intressanta infallsvinklar som kan besvara våra forskningsfrågor *Hur har nyhetsmedia framställt äldre under Covid-19?*, *Vilka konsekvenser kan nyhetsmedias framställningar av äldre få för synen på äldre?* och *Vilka konsekvenser kan nyhetsmedias framställningar av äldre få för bemötandet och behandlingen av äldre?*

De huvudsakliga framställningarna, som också utgör diskurserna i vårt empiriska material, är att äldre framställs *som* problem och *med* problem. Att äldre framställs på detta sätt är ingen entydig bild utan vi kan i materialet även skönja motdiskurser. Här framställs äldre som friska och aktiva samt som hjältar som offrat sig.

I framställningen av samtliga diskurser finns starka inslag av objektiv modalitet. När Aftonbladet formulerar att något *är* på ett visst sätt finns en hög grad av instämmande som gör att läsaren kan tolka texten som sanning. Dessa typer av formuleringar kan få konsekvenser för synen på och bemötandet av äldre. Övergripande kan konsekvensen bli att äldre drabbas av ålderism i form av stereotypa föreställningar och diskriminerande handlingar. Ett exempel från det empiriska materialet är när rekommendationer formuleras som förbud. Konsekvens blir att äldre begränsas från att fullt ut delta i samhället på samma villkor som resten av befolkningen baserat på kronologisk ålder. Andra aspekter av ålder, exempelvis social ålder, tas här inte hänsyn till. Vi kan dock se att det finns inslag av ålderism även där social ålder kommer till uttryck i artiklarna. Framställningen av äldre som antingen sjuka eller friska är ett exempel på detta. När Aftonbladet hänvisar till den tredje åldern i samband med beskrivningar av äldre som friska och aktiva bidrar det till en stigmatisering av äldre som inte kan leva upp till den beskrivningen.

Genomgående i det empiriska materialet framställs äldre som *de andra*, en grupp som inte tillhör resten av befolkningen, bland annat genom att särskilja äldre från andra riskgrupper. När äldre sammanfogas till en homogen grupp ges bilden av att alla äldre i varierande grad är och har problem. Framställningar som dessa skapar stereotypa bilder av att äldre är mer eller mindre sårbara och har samma typ av behov, vilket leder till särskilda förväntningar på äldre. När äldre inte lever upp till förväntningarna blir reaktionerna påtagliga. Det tycks finnas en tydlig förväntan om att äldre inte ska klara av att isolera sig, men när förväntningen motbevisas anses detta därför vara särskilt anmärkningsvärt och förtjänar att hyllas. Övrig befolkning hyllas inte på samma sätt för liknande uppoffringar under Covid-19.

Trotsighet är ett annat sätt att frångå den förväntade rollen. Både äldre som framställs som svaga och sköra och äldre som framställs som friska och aktiva skuldbeläggs när rekommendationer inte följs. Äldre anses inte förstå sitt eget bästa då det innebär en stor risk att som skör och sårbar befinna sig bland andra människor. Å andra sidan framställs äldre som anser sig friska och aktiva inte heller förstå eller bry sig om vilken risk andra utsätts för när rekommendationerna inte följs. I båda fall undermineras äldres förmåga att som fullvärdiga vuxna fatta förståndiga beslut.

Sammanfattningsvis kan vi se att Aftonbladets framställningar av äldre präglas av ålderism. Aftonbladet presenterar stereotypa bilder av äldre som kan leda till negativa föreställningar och diskriminering. Ett fenomen som vi tydligt kan se i materialet, men som vi inte lagt vårt huvudsakliga fokus på, är skapandet av *Vi och Dem*. Med vårt syfte och våra frågeställningar i åtanke valde vi att fokusera mer specifikt på diskurserna eftersom *Vi och Dem* är ett mer övergripande sätt att förstå materialet. Om vi hade haft mer tid och utrymme hade vi valt att inkludera *Vi och Dem* mer ingående i analysen.

Under arbetets gång har många nya tankar väckts. Studiens resultat har gett oss nya perspektiv och fått oss att reflektera djupare kring ålderism kopplat till vår framtida yrkesroll som socionomer. Vi menar att det är viktigt att socialarbetare är medvetna om aspekter av ålderism för att kunna inta ett professionellt förhållningssätt i arbetet med äldre. Särskilt viktigt är det eftersom yrkesverksamma inom socialt arbete generellt sett inte har den egna erfarenheten av att vara äldre.

7 Källförteckning

Andersson, Janicke, Lisa Ekstam & Gabriella Nilsson (2021) "Mina barn tycker att jag ska vara försiktig". I: Håkan Jönson (red.) *Perspektiv på ålderism*. Lund: Social Work Press.

Andersson, Lars (2013) *Socialgerontologi*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Ayalon, Liat (2020) There is nothing new under the sun: ageism and intergenerational tension in the age of the COVID-19 outbreak. *International Psychogeriatrics*, 32 (10): 1221-1224.

Bryman, Alan (2018) *Sambällsvetenskapliga metoder*. 3 [rev.] uppl. Stockholm: Liber.

Ernst Bravell, Marie (2020) Gerontologi - vad är det? I: Marie Ernst Bravell & Lena Östlund (red.) *Äldre och åldrande: grundbok i gerontologi*. 3 uppl. Malmö: Gleerups.

Folkhälsomyndigheten (2021) *Information till riskgrupper om Covid-19*. [<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/skydda-dig-och-andra/rad-och-information-till-riskgrupper/>] Hämtat 21-05-06].

Giddens, Anthony & Philip W. Sutton (2014) *Sociologi*. 5 [rev. och uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Heikkinen, Satu & Clary Krekula (2008) Ålderism - ett fruktbart begrepp? *Sociologisk forskning*, 45 (2): 18-34.

Swift, Hanna J. & Alison L. Chasteen (2021) Ageism in the time of COVID-19. *Group processes and intergroup relations*, 24 (2): 246-252.

Torgé, Joy Cristina (2020) Samhällsteoretiska perspektiv på åldrande. I: Marie Ernst Bravell & Lena Östlund (red.) *Äldre och åldrande: grundbok i gerontologi*. 3 uppl. Malmö: Gleerups.

Jönson, Håkan (2021) Introduktion till antologin. I: Håkan Jönson (red.) *Perspektiv på ålderism*. Lund: Social Work Press.

Krekula, Clary (2021) Om görandet av privilegierelationer baserade på ålder. I: Håkan Jönson (red.) *Perspektiv på ålderism*. Lund: Social Work Press.

Nilsson, Magnus & Håkan Jönson (2009) Äldre i massmedierna - osynliga eller förknippade med problem. I: Håkan Jönson (red.) *Åldrande, åldersordning, ålderism*. 1. uppl. Norrköping: Nationella institutet för forskning om äldre och åldrande, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings universitet. URN: [urn:nbn:se:liu:diva-60024](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:se:liu:diva-60024).

Närvänen, Anna-Liisa (2009) Ålder, livslopp, åldersordning. I: Håkan Jönson (red.) *Åldrande, åldersordning, ålderism*. 1. uppl. Norrköping: Nationella institutet för forskning om äldre och åldrande, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings universitet. URN: [urn:nbn:se:liu:diva-60024](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:se:liu:diva-60024).

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wilińska, Monika & Elisabet Cedersund (2010) "Classic ageism" or "brutal economy"? Old age and older people in the Polish media. *Journal of ageing studies* 24 (4): 335-343.

Winther Jørgensen, Marianne & Louise Phillips (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

8 Artiklar

Artikel 1: Aftonbladet (2020) *Äldre bör undvika apotek i coronatider.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/MRbXXr/aldre-bor-undvika-apotek-i-coronatider\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/MRbXXr/aldre-bor-undvika-apotek-i-coronatider). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 2: Aftonbladet (2020) *Därför är coronaviruset så farligt för äldre.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/70GjIV/darfor-ar-coronaviruset-sa-farligt-for-aldre\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/70GjIV/darfor-ar-coronaviruset-sa-farligt-for-aldre). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 3: Aftonbladet (2020) *Rådet till äldre: Gå inte ut och handla.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/GGmGgJ/radet-till-aldre-ga-inte-ut-och-handla\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/GGmGgJ/radet-till-aldre-ga-inte-ut-och-handla). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 4: Aftonbladet (2020) *Så skyddas äldre från coronaviruset.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/mR4wBv/sa-skyddas-aldre-fran-coronaviruset\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/mR4wBv/sa-skyddas-aldre-fran-coronaviruset). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 5: Aftonbladet (2020) *Snart dags för äldre att isolera sig.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/b52BgB/snart-dags-for-aldre-att-isolera-sig\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/b52BgB/snart-dags-for-aldre-att-isolera-sig). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 6: Aftonbladet (2020) *Så skyddar - och hjälper - du de äldre.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/1nb9yQ/sa-skyddar--och-hjalper--du-de-aldre\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/1nb9yQ/sa-skyddar--och-hjalper--du-de-aldre). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 7: Aftonbladet (2020) *Många äldre struntar i risken att bli smittade.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/JoyVPj/manga-aldre-struntar-i-risken-att-bli-smittade\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/JoyVPj/manga-aldre-struntar-i-risken-att-bli-smittade). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 8: Aftonbladet (2020) *Psykologen: Så kan äldre känna sig mindre ensamma.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/dO2VBj/psykologen-sa-kan-aldre-kanna-sig-mindre-ensamma\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/dO2VBj/psykologen-sa-kan-aldre-kanna-sig-mindre-ensamma). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 9: Aftonbladet (2020) *Pensionärer trotsar påbuden om att stanna hemma - regeringen i möte.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/8mAwWw/pensionarer-trotsar-pa-buden-om-att-stanna-hemma--regeringen-i-mote\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/8mAwWw/pensionarer-trotsar-pa-buden-om-att-stanna-hemma--regeringen-i-mote). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 10: Aftonbladet (2020) *Lövin: Viktigt att äldre förstår risken.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/WbKboL/lovin-viktigt-att-aldre-forstar-risk-en\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/WbKboL/lovin-viktigt-att-aldre-forstar-risk-en). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 11: Aftonbladet (2020) *Ideella krafter samman för att hjälpa äldre.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/xPj8WV/ideella-krafter-samman-for-att-hjalpa-aldre\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/xPj8WV/ideella-krafter-samman-for-att-hjalpa-aldre). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 12: Aftonbladet (2020) *Varnar för ungdomar som bostar vid äldre.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Vb814l/varnar-for-ungdomar-som-hostar-vid-aldre\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Vb814l/varnar-for-ungdomar-som-hostar-vid-aldre). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 13: Aftonbladet (2020) *Tegnell: "Inte personligt ansvarig för fler äldre smittade".*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Xg796n/tegnell-inte-personligt-ansvarig-for-fler-aldre-smittade\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Xg796n/tegnell-inte-personligt-ansvarig-for-fler-aldre-smittade). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 14: Aftonbladet (2020) *Så klarar sig äldre i isoleringen. PRO: Viktigt att nå även dem utan internet.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/70OVeV/sa-klarar-sig-aldre-i-isoleringen\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/70OVeV/sa-klarar-sig-aldre-i-isoleringen). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 15: Aftonbladet (2020) *Äldre kan tvingas vänta på vaccin mot covid-19.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/2GxrRv/aldre-kan-tvingas-vanta-pa-vaccin-mot-covid-19\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/2GxrRv/aldre-kan-tvingas-vanta-pa-vaccin-mot-covid-19). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 16: Aftonbladet (2020) *Kan dröja innan äldre får krama barnbarnen.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/MRrKKo/kan-droja-innan-aldre-far-krama-barnbarnen\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/MRrKKo/kan-droja-innan-aldre-far-krama-barnbarnen). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 17: Aftonbladet (2020) *Nya rekommendationer för äldre övervägs.*

[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/WbMXVg/nya-rekommendationer-for-aldre-overvags>. Hämtat 2021-03-30].

Artikel 18: Aftonbladet (2020) *”Plötsligt var 70-plus farligaste sjukdomen”.*

[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/vQ2pbL/plotsligt-var-70-plus-farligaste-sjukdomen>. Hämtat 2021-03-30].

Artikel 19: Aftonbladet (2020) *Tegnell: kan träffa barnbarnen i trädgården.*

[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/pLq8aG/tegnell-kan-traffa-barnbarnen-i-tradgarden>. Hämtat 2021-03-30].

Artikel 20: Aftonbladet (2020) *Coronaråden till äldre kan mildras i veckan.*

[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/MRVVwR/coronaraden-till-aldre-kan-mildras-i-veckan>. Hämtat 2021-03-30].

Artikel 21: Aftonbladet (2020) *Tegnell: Ge fler undantag från besöksförbud.*

[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/OpvPeE/tegnell-ge-fler-undantag-fran-besoksforbud>. Hämtat 2021-03-30].

Artikel 22: Aftonbladet (2020) *”En jättechock för de flesta 70-plussare”.*

[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/mRkWxl/en-jattechock-for-de-flesta-70-plussare>. Hämtat 2021-03-30].

Artikel 23: Aftonbladet (2020) *Nya råd - men restriktionerna för de äldre kvarstår.*

[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/vQMGBX/nya-rad--men-restriktionerna-for-de-aldre-kvarstar>. Hämtat 2021-03-30].

Artikel 24: Aftonbladet (2020) *70-plussare: Man får gilla läget.*

[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/8mgVex/70-plussare-man-far-gilla-laget>. Hämtat 2021-03-30].

Artikel 25: Aftonbladet (2020) *Stockholms stad: Äldre ska få utombusbesök.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/AdevBz/stockholms-stad-aldre-ska-fa-utom-busbesok\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/AdevBz/stockholms-stad-aldre-ska-fa-utom-busbesok). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 26: Aftonbladet (2020) *Pengar till kommunerna ska lindra isolering.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/BRgoLe/pen-gar-till-kommunerna-ska-lindra-isolering\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/BRgoLe/pen-gar-till-kommunerna-ska-lindra-isolering). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 27: Aftonbladet (2020) *Äldre mår bättre - trots pandemi.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/awgmL7/studie-aldre-mar-battre--trots-pandemi\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/awgmL7/studie-aldre-mar-battre--trots-pandemi). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 28: Aftonbladet (2020) *70-plussarna tar större ansvar mot corona - men är mindre oroliga för viruset.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/OpwGgq/ny-studie-70-plussarna-tar-storre-ansvar-mot-corona--men-ar-mindre-oroliga-for-viruset\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/OpwGgq/ny-studie-70-plussarna-tar-storre-ansvar-mot-corona--men-ar-mindre-oroliga-for-viruset). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 29: Aftonbladet (2020) *Det avslöjar den nedlåtande synen på äldre.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/6jmxp3/det-avslojar-den-nedlatande-synen-pa-aldre\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/6jmxp3/det-avslojar-den-nedlatande-synen-pa-aldre). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 30: Aftonbladet (2020) *Äldre tas på utflykt - kan isoleras i veckor.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/VbKKml/aldre-tas-pa-utflykt--kan-isoleras-i-veckor\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/VbKKml/aldre-tas-pa-utflykt--kan-isoleras-i-veckor). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 31: Aftonbladet (2020) *Isolering för äldre kan vara över i oktober.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/EWdA8a/isolering-for-aldre-kan-vara-over-i-oktober\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/EWdA8a/isolering-for-aldre-kan-vara-over-i-oktober). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 32: Aftonbladet (2020) *Anders Tegnells tidiga julklapp till äldre: fira med slakten.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/zGWjBq/anders-tegnells-tidiga-julklapp-till-aldre-fira-med-slakten\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/zGWjBq/anders-tegnells-tidiga-julklapp-till-aldre-fira-med-slakten). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 33: Aftonbladet (2020) *Äldre ratas i undersökningar om corona.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/8m34OQ/aldre-ratas-i-undersokningar-om-corona\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/8m34OQ/aldre-ratas-i-undersokningar-om-corona). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 34: Aftonbladet (2020) *Tegnell: Äldre kan ha isolerat sig mer än de behöver.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/jBdK60/tegnell-aldre-kan-ha-isolerat-sig-mer-an-de-behover\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/jBdK60/tegnell-aldre-kan-ha-isolerat-sig-mer-an-de-behover). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 35: Aftonbladet (2020) *Tegnell: Nya råd för äldre kommer snart.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/oAp7dK/tegnell-nya-rad-for-aldre-kommer-snart\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/oAp7dK/tegnell-nya-rad-for-aldre-kommer-snart). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 36: Aftonbladet (2020) *Nya riktlinjer för 70-plussare i sikte.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/0KnmoE/nya-riktlinjer-for-70-plussare-i-sikte\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/0KnmoE/nya-riktlinjer-for-70-plussare-i-sikte). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 37: Aftonbladet (2020) *Råden för äldre skrotas - "samma för alla".*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/x3PLo8/raden-for-aldre-skrotas--samma-for-alla\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/x3PLo8/raden-for-aldre-skrotas--samma-for-alla). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 38: Aftonbladet (2020) *Coronabeskedet: Nu släpps 70-plussarna fria.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/X8gKMn/coronabeskedet-nu-slapps-70-plussarna-fria\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/X8gKMn/coronabeskedet-nu-slapps-70-plussarna-fria). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 39: Aftonbladet (2020) *Längre isolering skulle ha förvärrat läget.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/qAL2ym/langre-isolering-skulle-ha-forvarrat-laget\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/qAL2ym/langre-isolering-skulle-ha-forvarrat-laget). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 40: Aftonbladet (2020) *De vill bryta 75-plussarnas ensamhet i jul.*

[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/BIM8K7/de-vill-bryta-75-plussarnas-ensamhet-i-jul\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/BIM8K7/de-vill-bryta-75-plussarnas-ensamhet-i-jul). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 41: Aftonbladet (2020) *Glädjebeskedet för äldre - coronaanpassat kulturutbud.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/dl7WO1/gladjebeskedet-for-aldre--coronaanpassat-kulturutbud\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/dl7WO1/gladjebeskedet-for-aldre--coronaanpassat-kulturutbud). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 42: Aftonbladet (2020) *Sverige misslyckades med att skydda de äldre.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Qmr09Q/sverige-misslyckades-med-att-skydda-de-aldre\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Qmr09Q/sverige-misslyckades-med-att-skydda-de-aldre). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 43: Aftonbladet (2021) *Tegnell om kritiken mot vaccinplanen: Öppna för diskussion.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/PR50P7/tegnell-om-kritiken-mot-vaccinplanen-oppna-for-diskussion\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/PR50P7/tegnell-om-kritiken-mot-vaccinplanen-oppna-for-diskussion). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 44: Aftonbladet (2021) *Tegnells glädjebesked om påsken.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/WO7nmQ/tegnells-gladjebesked-om-pasken\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/WO7nmQ/tegnells-gladjebesked-om-pasken). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 45: Aftonbladet (2021) *Tegnell: Astra Zenecas vaccin är väldigt bra.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/x3eM4B/tegnell-astra-zenecas-vaccin-ar-valdigt-bra\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/x3eM4B/tegnell-astra-zenecas-vaccin-ar-valdigt-bra). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 46: Aftonbladet (2021) *Tegnell inför påsken: Kan träffa äldre släktingar i viss utsträckning.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Vq5QAI/tegnell-infor-pasken-kan-traffa-aldre-slaktingar-i-viss-utstrackning\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Vq5QAI/tegnell-infor-pasken-kan-traffa-aldre-slaktingar-i-viss-utstrackning). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 47: Aftonbladet (2021) *Vaccinering med Astra Zeneca återupptas - men bara för äldre.*
[\[https://www.aftonbladet.se/senastenytt/a/bnaLVB/vaccinering-med-astra-zeneca-aterupptas--men-bara-for-aldre\]](https://www.aftonbladet.se/senastenytt/a/bnaLVB/vaccinering-med-astra-zeneca-aterupptas--men-bara-for-aldre). Hämtat 2021-03-30].

Artikel 48: Aftonbladet (2021) *Länsstyrelsernas larm: Äldre och riskgrupper struntar i corona-råden.*
[\[https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/wexK3M/lansstyrelsernas-larm-aldre-och-riskgrupper-struntar-i-corona-raden\]](https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/wexK3M/lansstyrelsernas-larm-aldre-och-riskgrupper-struntar-i-corona-raden). Hämtat 2021-03-30].